

Tartu Ülikool

Sotsiaal- ja haridusteaduskond

Ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut

**Eesti Rahva Muuseumi representatsioon Eesti trükimeedias 2008. ja
2009. aastal**

Bakalaureuseöö

Koostaja: Maarja Suharov

Juhendajad: Agnes Aljas (MA)

Maarja Lõhmus (PhD)

Tartu
2011

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Empiirilised ja teoreetilised lähtekohad	6
1.1 Eesti Rahva Muuseum	6
ERMi ajaloost	7
Muuseumite arengutendentsid	8
Juubeliaasta	9
Muuseumiaasta.....	10
1.2 Representatsioon	10
1.3. Eesti trükimeedia	11
1.4 Kontekst.....	12
1.5 Diskursus	12
2. Uurimismeetod ja -küsimused.....	14
2.1 Seminaritöö kui pilootuuring	14
2.2 Uurimismeetod ja –materjal	14
2.3 Seminaritöö peamised järeldused	16
2.4 Uurimisküsimused	17
3. Tulemused	19
3.1 Millised on ERMist rääkimise diskursused?	19
3.2 ERMile omistatud funktsioonid.....	25
3.3 „Meie“ kontseptsioon	26
4. Järeldused.....	27
5. Diskussioon.....	30
Kokkuvõte	31

Summary	32
Kasutatud kirjandus	32
LISAD	36
Lisa 1. Valimisse kuulunud artiklid	36
Lisa 2. Kodeerimisjuhend	45
Lisa 3. Kodeerimistabel	49

Sissejuhatus

Ühiskonna mäluasutusteks peetakse peamiselt muuseume, kuhu kogutakse ning kus säilitatakse nii esemelisi, kirjalikke kui ka visuaalset kultuuripärandit ja sellealaseid teadmisi. Eesti muuseumide funktsioonid ja ühiskonna ootused muuseumide suhtes on muutunud turumajandusega seotuks ja meelelahutuse kesksemaks.

2009. aastal möödus sada aastat Eesti Rahva Muuseumi (ERM) asutamisest. ERMile pandi alus enne Eesti riigi loomist, mis on aidanud kinnitada ERMi rolli läbi ajaloo kui olulist rahvusidentiteedi hoidjat. Ühiskond peab oluliseks ERMi rahvuslikkuse hoidmise funktsiooni, kuid samas ootab tänapäeval muuseumilt ka vabaaja veetmise võimalust, mis pakuks meelelahutust. Muuseum peab meelelahutuse pakkumise juures jääma teadusasutuseks, kes kogub ning hoiab rahvuslikku ainet oma arhiivides.

Tundub, et noored muuseumide tähtsus hästi ei mõista või ei pea oluliseks selle üle isegi juurelda. 2010. aastal viisin läbi oma suhtekorralduspraktika ERMis ning jätkasin mõned kuud tööd infospetsialistina. Need kogemused õpetasid mulle, kui oluline on oma eelkäijate ja riigi ajaloo tundmine. Paremaks mõistmiseks, miks meie – eestlased – oleme sellised nagu me oleme. Muuseum aitab mõista nii iseennast kui ka ümbritsevaid inimesi ning aru saada kultuuridevahelisest erinevusest. Lisaks avastasin muuseumide innovaatsilisuse ja loominguilisuse, nii nende igapäevatoos kui ka teemade käsitluses.

Käesolev uurimustöö põhineb 2011. aasta algul valminud Agnes Aljase ja Maarja Lõhmuse juhendatud seminaritööle, mis uuris kontentanalüüsi meetodil ERMi representatsiooni juubeli- ja muuseumiaastal. Seminaritöös uurisin ERMi kujutamist Eesti trükimeedias. Tahtsin teada, kas muuseumiaasta ja juubeliaasta suutsid muuta stereotüüpi muuseumist kui tolmusest ja karmilt valvatud asutusest, mis tegeleb rahvusliku kultuuripärandi hoidmisega. Seminaritöös selgus, et kaasaega puudutavates teemades on ERMist küll juttu, kuid valdav käsitlus oli rahvakultuuriga seonduv.

Bakalaureusetöö uurib seminaritöös kogunenud materjalide põhjal sügavuti ERMist kujunenud representatsioone diskursusanalüüsi meetodil. Püüan läbi keele leida, kuidas ERMi kujutatakse, milliste sõnadega iseloomustatakse ja milliseid rolle ERMile omistatakse.

Bakalaureusetöö koosneb 5 peatükist. Esmalt tutvustan Eesti Rahva Muuseumi kui uurimisobjekti ja konteksti ning teen ülevaate töö seisukohast olulisematest teoreetilistest lähtekohtadest. Teises peatükis teen kokkuvõtte bakalaureusetöö seisukohast olulistest seminaritöö tulemustest.

Kolmandas peatükis esitan bakalaureusetöö uurimisküsimused ja töö hüpoteesid ning tutvustan diskursusanalüüsi meetodit, millega neile vastuseid otsin.

Neljandas peatükis annan ülevaate diskursusanalüüsi uurimismeetodil analüüsitud tulemusi ERMist kasutatud sõnade ja fraaside kohta. Töö viimases peatükis esitan järeldused ning diskussiooni. Kokkuvõttes sõnastan uurimistöö peamised tulemused.

Bakalaureusetöö lõpetavad inglise keelne töökokkuvõte, kasutatud kirjanduse loetelus teoreetiliste lähtekohtade tutvustamisel viidatud autorid ning tulemuste näitlikustamiseks esitatud tsitaadid. Kogu loetelu valimisse kuulunud artiklitest leiab lisast 1. Lisadest leiab ka seminaritöö kodeerimisjuhendi ja –tabeli, mille abil koguned uurimismaterjal.

1. Empiirilised ja teoreetilised lähtekohad

Järgnevalt annan ülevaate ERMist kui uurimisobjektist, tutvustan kontekstiks muuseumis toimunud muutusi, Muuseumiaastat ja Eesti trükimeediat ning käsitlen töö seisukohast olulisi teoreetilisi lähtekohti representatsiooni ja diskursuse defineerimisel.

1.1 Eesti Rahva Muuseum

Eesti Rahva Muuseum (ERM) on Kultuuriministeeriumi hallatav riigimuuseum, mille peamine ülesanne on eesti ja soome-ugri rahvaste ning teiste Eestis elavate rahvusgruppide ja naaberrahvaste kultuuri kajastava ainese kogumine, säilitamine, uurimine ning üldsusele vahendamine, samuti etnoloogia- ja museoloogiaalase töö edendamine (ERMi põhimäärus 2010).

2008-2013 aastateks valminud arengukavas (2006) sõnastab ERM oma eesmärgid järgmiselt:

1. ERM tõlgib, tõlgendab ja vahendab eesti ja soome-ugri kultuuri. ERM on ühiskonna sidususe hoidja ja järjepidevuse kandja.
2. ERM on rahvusvaheliselt tunnustatud ja usaldusväärne uurimiskeskus, mille pealiin on etnoloogiaalane teadustöö.
3. ERMi kogud on süstematiseeritud, tagatud on nende pikaajaline säilimine, täiendamine, süsteemne läbitöötamine ning sihipärane ja hõlbus kasutamine.
4. ERM on tunnustatud muuseumiõppekeskus. ERMi mitmekülgne haridustegevus on ühiskonnale oluline ja vajalik.
5. ERM on hästitoimiv organisatsioon. ERM on kuuldav ja nähtav üle kogu Eesti. ERM kõnetab kõiki eestimaalasi ja väliskülalisi.
6. Kaasaegne, avatud, sõbralik, hästi toimiva infrastruktuuriga jätkusuutlik ERM on valmis kolima uude peahoonesse.

ERM defineerib end Eesti ja soome-ugri rahvaste rahvakultuuri hoidva ning säilitava asutusena, mille teadus- ja haridustegevus on ühiskonnas oluline ja kõnetab nii eestimaalasi kui ka väliskülalisi. Suuremat tähelepanu on muuseumi tegevuses pööratud uue hoone sisulise külje planeerimisele.

ERMi ajaloost

ERM loodi 1909. aastal rahvusliku enesemõtestamise valguses ja muuseumi esmatähtsateks ülesanneteks sõnastati vanavara kogumine ning täieliku eestikeelse keskraamatukogu asutamine (Aru 2009). Muuseum koondas enda ümber usaldusmeeste võrgustiku, et alustada nii vanavara kui ka teabematerjalide kogumistöödega. Muuseum alustas üsna pea ka oma hoone ehitamisplaanidega Tartusse. Esimeseks muuseumi oma hooneks sai 1920. aastate alguses Raadi mõisahooned, kuhu koliti ERMi kogud ning avati eestlaste ja soome-ugri rahvaste etnograafianäitused ning Eesti kunsti näitus. 1943. aastal paigutati Raadile Saksa sõjavägi ning ERMi kogud evakueeriti. Pärast II maailmasõda jäid Raadi alad Nõukogude Liidu sõjaväe valdusse ning ERM kolis Veski tänavale. Nõukogude okupatsioon lahutas ERMi 1940. aastal Riiklikuks Etnograafiamuuseumiks ja Riiklikuks Kirjandusmuuseumiks, millega eraldati üksteisest Eesti esemeline ja vaimne kultuuripärand. ERMi tegevuse keskmesse jäi nõukogude perioodil etnograafilise kultuuripärandi kogumine ning omaaegse linna- ja maaelu dokumenteerimine Eestis ja soome-ugri rahvaste juures. 1988. aastal taastati Eesti Rahva Muuseumi nimetus ning alustati taas ettevalmistusi järgmise uue hoone ehitamiseks. 1993. aastal avati ERMi näitusemaja Kuperjanovi tänaval ning samal aastal toimus järgmise uue hoone arhitektuurivõistlus, mille asukohaks planeeriti Tartus Toomemäge. Konkursi võitsid Ra Luhse ja Tanel Tuhali ideekavandiga Põhja Konn, kuid ka see hoone jäi teostamata (ERMi kodulehekülg 2011).

2003. aastal otsustati taas uus ERMi hoone rajada Raadile. 2005. aastal kuulutati välja arhitektuurivõistlus, mille võitjaks valiti ideekavand Mälestuste väli („Memory Field”). 2008. aastal loodi ERMi juurde Eesti Rahva Muuseumi Ehitamise Sihtasutus, mille ülesanne on korraldada uue hoone ehitamisega seonduvaid küsimusi, alates finantseerimisest kuni territooriumi arendamiseni. Hoone valmimine on planeeritud 2014. aastaks, kuid rahastamine Euroopa Liidu struktuurfondide kaudu võib protsessi veelgi venitada.

2009. aasta tõi ERMi organisatsioonile veel teisigi laienemisi – Eesti Post andis üle Eesti Postimuuseumi ERMile ning Heimtali muuseumi omanik Anu Raud kinkis juubeli puhul oma muuseumi ERMile, mis ametlikult küll sai ERMi osaks aastal 2010. Samal aastal moodustati ERMi koosseisu uus omakultuuride osakond, mille eesmärgiks on koordineerida maakonnamuuseumide tegevust. Põhimäärus sätestab omakultuuride osakonna ülesanneteks

maakonnamuuseumide finants- ja tegevusanalüüsi ning seega paljude Eesti muuseumide tegevuse koordineerimise (ERMi põhimäärus).

Muuseumite arengutendentsid

Nagu ERMi ajaloostki selgus on muuseumi olemus ja tegutsemisviisid ajas muutunud. Üheks selle põhjuseks võib olla muuseumitöö laiem muutus maailmas, mille poole ERM oma tegevustes pürgib.

Muuseumitöös ehk museoloogias on olnud kolm revolutsioonilist pööret, mida Peter van Mensch nimetab museoloogia kui akadeemilise distsipliini arenguks (van Mensch 2003).

1. „Esimeseks muuseumide revolutsiooniks” nimetab van Mensch aega (umbes 1880-1920), mil hakati käsitlema mõistet „museoloogia” erialase vaatenurga määratlemiseks. Sel perioodil loodi esimesed erialaorganisatsioonid, avaldati esimesed erialajakirjad, võeti vastu esimesed eetikakoodeksid, esimesed erialased koolitusprogrammid ning institutsionaliseeriti konserveerimise teadusala. Suuremate muuseumide organisatsiooniline ülesehitus järgis teemapõhise alajaotuse printsiipi.
2. „Teine muuseumide revolutsioon” algas 1960ndatel uue mudeli tutvustamisega. Museoloogilised tegevused muutusid eraldiseisvaks ja märgatavaks. Suuremate muuseumide organisatsiooniline ülesehitus näitas pigem funktsioonipõhiseid osakondi kui teemade järgi spetsialiseerumist.
3. 1970ndatel saab aluse uus lähenemine, mida tavaliselt nimetatakse „uueks museoloogiaks”. See museoloogia põhineb ümberpööratud hierarhial, mis alustab ühiskonna vajadustest ning keskendub pigem kultuuripärandi sotsiaalsele tähendusele kui muuseumide organisatsioonilistele ja protseduurilistele struktuuridele.

Viimane revolutsioon tõi endaga kaasa kolm uut paradigmat (van Mensch 2003):

- „kogukonna museoloogia” – muuseumide kohustus on oma piirkonna kogukonna areng, kaasab aktiivselt piirkonnas elavaid ja töötavaid inimesi igal planeerimis- ja loomistasandil. Muuseum kasutab küll spetsialiste, kuid on oma olemuselt koostööl põhinev ettevõtmine.
- „kaasav muuseumi” eesmärk on saavutada nende üksikisikute ja kogukondade kultuuriline kaasatus, kes tihti peale kõrvale jäetakse. Muuseumi nähakse isegi kui

sotsiaalse taassünni tekitajat. Muuseum võib olla ka laiemal ühiskondliku muutuse kandja, kutsudes esile positiivse sotsiaalse muutuse.

- „kollektiivse mälu ankrupaigad” – ühiskonna igal inimgrupil on oma „mälu paikade” võrgustik, oma „minevikuteadmiste reservuaar, mille hulgast saavad ajaloo loojad pidevalt midagi ammutada ja välja valida.”

Loomishetkel ja järgsel ajal iseloomustas ERMi temaatiline jaotumine: talurahvakultuur, eestikeelne rahvaluule ning kirjandus, kunst. Esimese Eesti Vabariigi päeval muutus muuseum teaduspõhisemaks, alustati välitöödega, nõukogude perioodil ja hiljem lisandusid teadusväljundite paljusus, näituste kesksus, kogude mitmekesistamine, muuseumiõpe jms.

Eesmärkidest lähtuvalt püüab tänane ERM pöörata oma nägu uue museoloogia poole, püüdes olla ühiskonnas kuuldav, nähtav ja kõigi jaoks kõnetav. Seega on ERM funktsioonipõhiselt teaduse, näituste ja pedagoogika suunal muutumas avatumaks ning ühiskonna vajadustest lähtuvaks muuseumiks (Võrk 2010: 20).

Juubeliaasta

ERM tähistas 2009. aastal 100. aastapäeva, mille raames korraldati nii rahvusvahelisi konverentse, näitusi kui väljaannete esitlusi. See oli ka aeg, mil mõeldi ja räägiti ERMi kohast ühiskonnas enamgi kui tavaliselt (Runnel 2010: 9).

Juubelipidustuste aväirituseks oli 16. september 2008, kui kasutusele võeti ERM100 logo. Tundub, et pidustuste ja tähtpäevade ajal kirjutatakse juubilarist tavapäraselt rohkem. Seega on töö seisukohalt oluline mees pidada, et analüüsivate artiklite hulk ei pruugi olla samaväärne igal aastal. Pidustuste kõrval tehti tavapärasest muuseumitööd – käsitleti rahvakultuuri ja museoloogia teemasid erinevates teadusprojektides, kirjutati nii teadus kui ka populaarteaduslikke artikleid, koguti uurimisainest välitöödelt, parandati kogude kättesaadavust museaalide digiteerimisega, anti välja publikatsioone ning avati näitusi ja korraldati üritusi. Muuseumitööga paralleelselt tegeleti uue hoone projektiga, millega alustati juba 2003. aastal. 7. novembril 2008 esitleti uue hoone eelprojekti. Teema on algusest peale olnud uudisväärtuslik ning sellest on kirjutatud palju arvamusi.

Koostöös Maanteeametiga märgistas ERM oma juubelil kihelkonnapiirid, et säilitada ja tuletada meelde piirkondlikku identiteeti. 14. aprillil andis ERM inimestele võimaluse kaasa lüüa kaasaja jäädvustamisel, paludes kirjeldada ja kinkida üht oma tavalist päeva.

Muuseumiaasta

ERMi juubel oli üheks ajendiks, et 2009. aasta kuulutati Eestis muuseumiaastaks. Seoses sellega püüti tähelepanu pöörata meid ümbritsevale kultuuripärandile läbi muuseumite, tutvustada muuseumides tehtavat tööd selle säilitamisel, hoidmisel ja esitamisel ning tuua nähtavale muuseumides töötavaid inimesi. Eesti muuseumimaastikul on nii kunstimuuseume, ajaloomuuseume, koduloomuuseume ja teisi teemamuuseume. Muuseumiaasta soovis tutvustada nende kõikide tegevusi (Muuseumiaasta... 2011).

Varasemad uuringud ERMist

ERM on uurimisobjektiks olnud viimastel aastatel nii organisatsiooni sisekuvandi poolelt (Siller 2008), kui ka organisatsiooni muutustest lähtuvalt (Võrk 2010). Samuti on uuritud sihtrühmade kaasamist (Visnapuu 2010). ERMi kommunikatsiooni uurimisel on vaadeldud kanaleid, sealjuures rõhutatud muuseumi võimalustele uue meedia kasutamise kaudu individide ja kogukondi kaasata (Runnel & Pruulmann-Vengerfeldt 2010). ERMi kommunikatsioonist vaadelduna on kõikides neis uurimustes jõutud järeldusele, et ERMi meediakuvand on oluline inimeste kaasamisel muuseumi tegevusse.

1.2 Representatsioon

Töö keskmes oleva mõiste defineerimisel lähtusin Stuart Hallist ning tema lähenemisest tähenduste kujundamisele.

Hall väidab, et me anname asjadele tähenduse läbi selle, kuidas me neid esitleme (*represent*) – läbi sõnade, mida me nende kohta kasutame; läbi lugude, mida me nende kohta räägime; läbi piltide (*images*), mida me nende kohta loome; läbi emotsioonide, mis meile nendega seostuvad; läbi selle, kuidas me neid liigitame ja ette kujutame ning väärtuste, mida me neile omistame (Hall 1997: 3). Bakalaureusetöös uurin sõnu, millega ERMi kirjeldatakse, milliseid sünonüüme kasutatakse, milliseid emotsioone ERMiga seostatakse ning milliseid rolle ERMile omistatakse.

Representatsiooni on teoreetikud erinevalt defineerinud. Stuart Halli järgi on representatsioon protsess, milles kultuuri liikmed kasutavad keelt tähenduste loomiseks. Representatsioonid ei ole objektidel, inimestel ja sündmustel maailmas kindlad, puuduvad lõplikud ja tõesed tähendused. Need oleme meie – ühiskond ja inimkultuur – kes loovad asjadele tähendused (Hall 1997: 61). ERMi representatsiooni uurimisel lähtun ajakirjandusest kui kultuuri osast, mis läbi keele tähendusi loob.

Hall eristab kaht protsessilist representatsioonisüsteemi. Käsitluslik või mentaalne representatsioon loob tähendused ja seosed inimese peas. Organiseerib ja liigitab tähendused maailmast arusaamise kategooriatesse. Ühised kontseptsioonid annavad aluse jagatud tähenduste kaardile. Kuid sellest üksi ei piisa, et tähendusi vahetada ja esitada, selleks on meil vaja jagatud märgisüsteemi – keelt. Jagatud tähendused tõlgitakse keelde nii, et saaksime kirjutatud sõnade, hääle või illustatsioonidega oma ideed ja käsitlused edasi anda (Hall 1997: 17-18). Bakalaureusetöös on oluline just see, kuidas asjadele tähendusi luuakse läbi sõnade ehk jagatud märgisüsteemi. Uurin sõnu, mis ERMi ja selle tegevusi meediatekstides iseloomustamiseks on kasutatud.

Kuna inimesed loovad asjadele ise tähendused, siis trükimeedias kujunenud representatsioonid on juba kord kellegi poolt konstrueeritud. Konstrueeritud kujutlused on pandud raamistikku, mis vastaks meediateksti normidele ja väljaande iseloomule. Seega võivad representatsioonid eri väljaannetes erineda, kuid bakalaureusetöös analüüsin trükimeedia üldisi representatsioone ERMi kohta nende artiklite põhjal, mis käsitlesid ERMi peateemas.

Representatsiooniuuringuid on Tartu Ülikooli ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituudist tehtud väga erinevate objektide kohta – inimesed, sündmused, konfliktid, ühiskondlikud muutused, asutused jmt. Käesoleva tööga sarnaselt on kultuuriorganisatsioonide representatsioone oma bakalaureusetöodes uurinud Tiiu Laks (2006) ja Anari Koppel (2006). Laksi töö uuris teatrite representatsiooni Postimehes ning Koppel võrdles KUMU avamisjärgset representatsiooni ajakirjanduse ja kunstiekspertide vahel.

1.3. Eesti trükimeedia

Eesti meediamaatikul on rohkesti meediakanaleid. Subjektiivsel arvamusel, et trükimeedia on ajas ja ruumis oma kohta säilitav kanal, valisin analüüsiks Eesti trükimeedia.

Eesti trükimeedia on mitmekesine ning siin ilmuvaid ajalehti ja ajakirju iseloomustab teiste Euroopa riikidega võrreldes peamiselt väike tiraaž. Üleriigiliste päeva- ja nädalalehtede tiraažid jäävad suurematel 60-50 tuhane piirile, keskmised 30 tuhande tiraaži juurde ning väiksemad küündivad 10 tuhandeni või jäävad sellele alla. Suur osa üleriigilistest väljaannetest on uudiseid ja avalikkuse jaoks olulisi teemasid kajastavad väljaanded.

Lisaks üleriigilistele päeva- ja nädalalehtedele ilmub igas maakonnas peamiselt oma piirkonna uudiseid kajastavad ajalehed, mis on suunatud piirkonna elanikele. Lisaks on veel sellised ajalehed, mis ei ilmu korrapäraselt ja pole mõeldud laiale avalikkusele. Enamasti on nendeks organisatsiooni väljaanded, mille levik võib olla piirkondlik või olenevalt organisatsioonist üleriigiline. Näiteks Eesti Üliõpilasleht, mida on võimalik pea kõikidest ülikoolidest üle Eesti saada. Enamik ajakirjadest on spetsiifilise suunitlusega ja ilmuvad üleriigiliselt.

Kuna päevalehtede ja nädalalehtede tiraažid on suuremad ja need ilmuvad sagedamini, siis on nende mõju representatsioonile suurem kui ajakirjadel. Ajalehtedes kirjutatud teemad kujundavad lugejatele pildi ühiskonnas toimuvast (Suharov 2011).

1.4 Kontekst

Representatsiooni kujunemise oluliseks osaks on kontekst. Kontekst on kommunikatiivse sündmuse seesmised ja välised tunnused, mis mõjutavad teksti ja selle tõlgendamist (Halliday, Kalmus 2009 kaudu). Kontekst jaguneb tekstisiseseks ja sotsiaalseks kontekstiks. Teoreetikud (Titscher et al 2000) jaotavad sotsiaalse konteksti makro- ja mikro-kontekstiks. Makro-kontekst on organisatsioonide, institutsioonide, ühiskondlik, poliitiline ja ajalooline kontekst, mikro-kontekst on konkreetses ajas, kohas, osalistes. Käesoleva uurimisteema puhul on peamine sotsiaalne makro-kontekst, kuna juubeliaastast rääkides on oluline meeles pidada Eesti Rahva Muuseumi ajalugu, missiooni ja ühiskondlikku positsiooni rahvusliku identiteedi säilitamise kontekstis, mida analüüsin peatükis 1.1.

1.5 Diskursus

Bakalaureusetöös on oluline keele kasutuse keskne lähenemine diskursuse defineerimisel, kuna töö uurib representatsiooni kujunemist läbi keeleliste vahendite. Järgnevalt defineerin diskursuse mõistet ja tutvustan lähtekohti, millele bakalaureusetöö tugineb.

Nagu eelnevalt mainitud tähendab teatud teemal teadmise konstrueerimine diskursust (Hall 1997). Fairclough ütleb, et kõige laiemas mõttes tähendab diskursus analüütilist kategooriat meile avatud tähendust andvate vahendite kirjeldamiseks. Ning lisab, et sel tasemel võime kasutada alternatiivset terminit „*semiosis*” (sõnad, pildid, sümbolid, kujundused, värvid, žestid jne), eristades seda levinud „diskursuse” tähendusest kui identifitseerimise kategooriast, kindlat viisi mõne sotsiaalse elu aspekti esitamiseks (Fairclough et al 2009).

Diskursuse tähenduse kitsendamisel kasutab Norman Fairclough (1993: 63-64) keelekasutust kui teatud sotsiaalse praktika vormi, mitte üksikisiku tegevust või tõlgendamist. Seega on mitmeid viise diskursuse seletamiseks. Esiteks on diskursus tegutsemisviis, kuidas inimesed suhestuvad maailmaga ja eriti üksteisega, aga ka representatsiooni viis, mida Fairclough nimetabki keele kasutuse keskseks lähenemiseks. Teine lähenemine viitab dialektilistele suhetele diskursuse ja sotsiaalse struktuuri vahel. Ühelt poolt on diskursus kujundatud ja piiratud sotsiaalse struktuuri poolt kõige laiemas mõttes ja kõikidel tasemetel. Kindlad diskursiivsed sündmused erinevad struktuuraalse määratlemise poolest, lähtuvalt nende sotsiaalsest määratlusest või institutsionaalsest raamistikust, milles nad loodud on. Teisalt on diskursus sotsiaalselt loov. Diskursus panustab kõikide sotsiaalsete struktuuride loomisse, mis otse või kaudsel kujundavad ja piiravad diskursust ennast, selle norme ja tavasid, suhteid, identiteete ja institutsioone, mis selle taga on.

2. Uurimismeetod ja -küsimused

Järgnevas peatükis teen ülevaate seminaritööst, kui pilootuuringust, mille süvaanalüüsiks on käesolev bakalaureusetöö. Kirjeldan uurimismaterjali kogumise põhimõtteid ja analüüsimeetodit. Seejärel tutvustan seminaritöö peamisi järeldusi ning esitan bakalaureusetöö uurimisküsimused.

2.1 Seminaritöö kui pilootuuring

Bakalaureusetööle eelnenud samateemaline seminaritöö (Suharov 2011) kaardistas kontentanalüüsi meetodil Eesti Rahva Muuseumist kirjutatud Eesti trükimeedia, et vaadelda, kes, kui palju ning mida ja kuidas on ERMist kirjutatud.

Kontentanalüüs võimaldas kvantitatiivselt andmeid kodeerida ning neid hiljem statistiliselt koondada ja võrrelda. Kodeerimiseks töötasin välja kodeerimisjuhendi (lisa 2), mille koostamisest ja täitmisest teen pikema ülevaate uurimismeetodi peatükis 2.2.

2.2 Uurimismeetod ja -materjal

Seminaritöös analüüsisin valimisse kuulunud artikleid kvantitatiivse kontentanalüüsi meetodil. Täiendava konteksti teemade määratlemisel sain artikleid lugedes. Artiklite analüüsiks koostasın kodeerimisjuhendi (lisa 2) ning sisestasin artiklid kodeerimistabelisse (lisa 3). Kodeerimisjuhendi kategooriad moodustasin taustateadmistele ning tunnetuslikule arvamusele toetudes, mis peamiselt tulenesid töökogemusest ERMis. Kodeerimisjuhend koosnes 13st kategooriast, mis jagunesid neljaks kirjeldavaks tunnuseks. Esimene kirjeldas artiklit tunnuslikke elemente, nagu ilmumisaeg, autor, väljaanne, žanr ja pealkiri. Teine kirjeldas artikli üldist temaatilist fookust, emotsionaalsust, teksti laadi ning teemat, millega seoses ERMi artiklis käsitletakse. Kolmas tunnus kirjeldas artikli juurde kuuluvaid illustratiivseid materjale. Viimane kategooria kodeeris ERMile antavad hinnangud.

Seminaritöö (Suharov 2011) valimisse kuulusid kõik 16.09.2008 kuni 31.12.2009 Eestis eestikeelses trükimeedias ilmunud artiklid ERMist ja ERMi kaudselt puuduvad artiklid, milles esinesid sõnad „eesti rahva muuseum”. Uurimismaterjali perioodiks oli aeg, mil ERM alustas oma juubeliaasta tähistamist, mis kulmineerus aprillis ning lõppes 2009. aastal koos

Muuseumiaasta lõpetamisega. Valimisse kuulus 303 artiklit, millest 92 puudutasid ERMi kõrvalteemas. Valimist jäid välja trükimeedias ilmunud teated, mis olid kuulutuse funktsiooniga, nt näituse avamise või mõne ürituse teadaanne või reklaam. Valimisse kuulusid ka artiklid, mille autorid olid ERMi töötajad, kui neile oli vastavalt viidatud (nt Piret Õunapuu, Eesti Rahva Muuseumi teadur). Kui vastav viide puudus ja tekstis ei mainitud ERMi, siis artikkel valimisse ei kuulunud. Artiklite leidmisel põhinesin ERMi raamatukogu meediamonitooringu väljalõigetele aastate 2008 ja 2009 kohta. 2009. aasta artiklite kohta oli võimalik vaadata ka kommunikatsioonijuhi meediamonitooringut.

Bakalaureusetöös analüüsisin artikleid, milles ERMi käsitleti peateemas. Kokku ilmus valimi perioodil selliseid artikleid 211.

Kui seminaritöö kaardistas ERMist kirjutava trükimeedia, siis bakalaureusetöö analüüsib keekekasutust ERMist kirjutades. Analüüsimiseks kasutan diskursusanalüüsi, kuivõrd kommunikatsioon leiab aset teksti ja kõne vormide kaudu (McQuail 2000:440).

Töös lähtun tähenduse loomisest läbi keele. Fairclough'i järgi võib tekstianalüüs olla organiseeritud nelja peamise pealkirja alusel: sõnavara, grammatika, sidusus ja tekstistruktuur. Sõnavara tegeleb peamiselt üksikute sõnadega, grammatika tegeleb lausete ja klauslitega, sidusus vaatleb lausete ja klauslite seostamist ning teksti struktuuri osas vaadatakse suuremalt teksti organiseeritust ja proportsioone (Fairclough 1993: 67).

Kuna ajakirjanduslikud tekstid on kindla struktuuriga, pühendusin analüüsimisel tekstide sõnavarale. Fairclough'i tekstianalüüsi abistavad küsimused (Kalmus 2009), millest lähtusin oma analüüsi tegemisel:

1) Sõnavara

- Millised kogemuslikud väärtused on sõnadel?
- Milliseid suhteväärtusi on sõnadel?
- Milliseid hinnangulised väärtused on sõnadel?
- Milliseid metafoore kasutatakse?

Bakalaureusetöös lisasin seminaritöö kodeerimistabelile veerud kodeerimaks sõnu, millega ERMi iseloomustatakse ja milliseid sünonüüme ERMist kirjutades kasutatakse. Lisaks veerg

kodeerimaks artikleid, milles ERMist kirjutati meie kontseptsioonis, ning veerg ERMile omistatud funktsioonide kodeerimiseks.

2.3 Seminaritöö peamised järeldused

Seminaritööst selgus, et enim artikleid leidis ERMi kohta Tartu Postimehes ja loomulikult Väratis¹. Uurimisperioodil ilmus ka kaks ERMile pühendatud eriväljaannet: *Sirperi*: ERM100 (9.04.2009) ja Akadeemia Muuseumiaasta erinumber (21. aastakäik, 2009, number 4). Valdav osa artiklitest, milles ERMi teemalisi artikleid ilmus, olid kohalikud väljaanded. Üleriigiliste väljaannete jaoks polnud ERMiga seonduva teemad niivõrd olulised.

Žanriliselt kirjutati ERMist uudistes, reportaažides, intervjuudes ja olemuslugudes, vähem teistes ajakirjanduslikes žanrites. Vaatamata uudise žanrile, sisaldasid suurem osa artiklitest emotsionaalseid väljendeid ERMi kohta, nagu näiteks *väärikas* ERM või *kõnekad* kogud. Enim lugusid kirjutasid ERMis Tartu Postimehe ajakirjanikud Jüri Saar ja Raimu Hanson. ERMi töötajate poolt oli kirjutatud 48 artiklit.

Seminaritöö keskendus artiklite peateemade määratlemisele, millega seoses ERMist kirjutati. Bakalaureusetöö uurimise kontekstis on oluline siinkohal need ära märkida. Artiklid, mille peateema oli seotud ERMiga, kirjutasid üritustest (49), näitustest (34), ERMi juubelist (35), teadustööst (39), uuest hoonest Raadil (21), trükistest (8), ERMi erinevatest struktuurüksustest (7), ERMi ühiskondlikust positsioonist (7) ja seisukohtadest (5) ning muuseumi pedagoogikast (3).

Artiklite, milles ERMist kirjutati kõrvalteemas, peateemaks oli muuseumimaastik (15), rahvakultuur (12), kultuurisündmused (7), ehitusprojektid (8), ERMiga seonduvad inimesed (13), rahastus küsimused (4) ja muud vähem esinenud erinevad teemad (22).

Lisaks artikli peateema määratlemisele analüüsin kvalitatiivse kontentanalüüsi meetodil, millisena ERMi nendes artiklites käsitleti. Järgnevalt avan käsitlused kategooriate kaupa. ERM kui riigiasutus jäi kõlama peamiselt rahastamisega seonduvatest teemadest, näiteks riigi eelarve kärpimine kultuuri- ja turismiobjektide ehituste arvelt. Rahvusidentiteedi kandja ja edasiviija tiitel anti ERMile peamiselt siis, kui kõneldi ERMi rahvakultuurkogudest, rahvarõivastest, rahvuslikest muustritest, rahvakalendri tähtpäevadest, ajaloolistest sündmustest või isikutest,

¹ Värat – Eesti Päevalehe vahel ilmunud ERMi töötajate koostatud ERMi erileht

keda ERM mälestas mõne trükise ilmumise või sündmusega. Aga ka teadmiste edasi andmisest traditsioonilistest praktikatest. Juubeli kategooriasse kuulusid käsitlused, milles ERMist kõneldi kui 100. aastapäeva tähistavast asutusest, kihelkonnapiiride märgistamisest, juubelitrukistest „ERM 100” või esitati ERMi juubeliürituste programmi. ERMist kui ürituste korraldajast kirjutati nii ERMi üritusi või ka ERMi hoonetes toimuvaid üritusi tutvustades. ERM kui kaasaja kultuuri ja ühiskonna uurija väljendus neis artiklites, milles kõneldi Maailmafilm festivalist, kaasaja jäädvustamisest, välitöödest, kaasaega ja lähiminevikku puudutavatest näitustest. Soome-ugri ning teiste maade ja rahvaste uurijana ilmnas ERM artiklitest, milles kõneldi välitöödest Venemaal soome-ugri rahvaste juurde, soome-ugri teemalistest kogudest ERMist jmt.

Seminaritöö määratles käsitlused selle alusel, millega seoses ERMist kirjutati. Kasutasin selleks kvantitatiivset kontentanalüüsi ning pealiskaudsemalt kvalitatiivset analüüsi. Bakalaureusetöös uurin läbi keeleliste elementide, kuidas representatsioonid kujunesid. Vaatlen sõnu, mida ERMist kirjutades kasutatakse, analüüsides tekste kvalitatiivse uurimismeetodiga.

2.4 Uurimisküsimused

Uurimistöö hüpoteesid on püstitatud lähtuvalt seminaritöös esile toodud peamisest representatsioonidest, et ERM on rahvusidentiteedi kandja:

ERMist kirjutatakse kui rahvusliku kultuuripärandi kandjast ning edasivijast.

ERMist kirjutades esineb sageli sõnu *rahvakultuur*, *kultuuripärand*, *rahvuslikud* mustrid vms, mis viitavad ERMi rahvakultuurkogudele ja seeläbi omistatakse ERMile rahvusliku kultuuripärandi hoidja ning säilitaja roll.

ERMist kirjutatakse institutsiooni toimimise ja elementide kaudu

Muuseumi avatakse vormi ja tegevuse, mitte tema sisu ja teadmislõome ja mõtte kaudu. Räägitakse välitöödest, üritustest ja muudest tegevustest kaasajas.

ERMist kirjutatakse kui vanavara kogujast

ERMist kirjutatakse seoses vanema rahvakultuuri kogumisega, mitte lähimineviku ja kaasaja argielu uurimisega seoses.

Seminaritööst ja hüpoteesidest tulenevalt tekkisid järgmised uurimisküsimused:

- **Milline on uurimismaterjalis ERMist rääkimise diskursus?**
 - Milliseid sünonüüme kasutatakse?
 - Milliseid iseloomustavaid sõnu antakse?
- **Mil viisil ERMist Eesti trükimeedias muuseumi- ja juubeliaastal räägitakse?**
 - Milline on valdav suhtumine ERMi – kas kui meie muuseum või kaugemal asetsev institutsioon?
- **Milliseid funktsioone ja rolle ERMile vaadeldud väljaannetes omistati?**
 - Millega ERM peamiselt tegeleb?
 - Milliseid rolle ühiskonnas muuseum kannab?

3. Tulemused

Järgnevas peatükis teen ülevaate diskursusanalüüsi tulemustest uurimisküsimuste kaupa. Sõnastan ERMist rääkimise diskursused, avan ERMist kõnelemise viisid ning rollid, mis vaadeldud väljaannetes ERMile omistati. Kategooriad, mida avan, tõusid analüüsi käigus enim esile.

ERMist kõnelemisel kasutati enim nimisõnu, millega iseloomustati ERMi tegevust ja valdkonda, milles muuseum ekspordina tegutseb. Üldine käsitlus meediatekstides ERMist oli rahvakultuuriga seotud, kuid erinevaid diskursusi ERMist kõnelemisel esitan seminaritöös ilmnunud käsitluste kaupa.

3.1 Millised on ERMist rääkimise diskursused?

Küsimusele, millised on ERMist rääkimise diskursused, vastan lähtuvalt kõige sagedamini esinenud diskursustest ja sellest, millest rääkimisel oli kasutatud suuremal hulgal erinevaid sõnu.

Rahvusidentiteedi kandja ja edasiviija läbi esemelise kultuuripärandi

ERMi eesmärk on eestlaste ja teiste rahvaste kultuuri ainese kogumine, säilitamine ja esitamine. Seda võib nimetada rahvusidentiteetide hoidmiseks. Juba seminaritöös selgus, et ERMist räägitakse palju kui rahvusidentiteedi hoidjast. Neid käsitlusi kodeerisin seminaritöös kokku 60 artiklis. Bakalaureusetöös vaatlesin lähemalt, kuidas selline diskursus tekkis.

ERMi kui rahvusidentiteedi kandja representatsioon kujunes artiklites läbi sõnade *pärimus*, *pärimuskultuur*, *rahvatarkus*, *traditsioonid*, *talupojakultuur*, *kultuuripärand*, *kultuurilugu*, *rahvakultuur*, *rahvuslik rikkus*, *juured* jmt.

"Traditsioon seostub eeskätt ikka esivanemate pärandiga ja oma kultuuriliste juurtega" (Rattus 2008).

Rahvusidentiteedi hoidja diskursus anti ERMile kogude kirjeldamise kaudu. Rahvakultuurkogude sünonüümina kasutati sõnu *varasalv*, *vanavara*, *kogutud ajalugu*, *varaait*,

kultuurivara, varakamber, aga toodi välja ka konkreetsemaid esemeid hoidlatest, näiteks rahvarõivad, rahvakäsitöö, rahvakunst, mustrid, õllekapad ja käpikud, tööriistad, adrad jmt.

"Mitte et ta varem poleks marke teinud või et Eesti Rahva Muuseumi juubel talle korda ei läheks ja selle varaaidad piisavalt inspiratsiooni ei pakuks. Vastupidi!" (Jõgi 2009).

Kogude iseloomustamiseks kasutati järgmisi sõnu: *kõnekad, rikkalikud, väärtuslikud, unikaalne aines, hindamatu kultuuriväärtus.*

„Sest ERMi töötajad teavad – saja aasta pärast on need prossid ja lusikad hindamatud museaalid/.../„(Kerge 2009).

Rahvusliku identiteeti seostati trükimeedias esivanemate kultuuriga ning rahvakultuurkogude esemetega. Rahvuslik identiteet kujuneb läbi eestlaste kultuuri, mitte niivõrd kõigi teiste rahvaste kultuuride, kes Eestis elanud on.

100. aastapäeva tähistamine

Kuna uurimismaterjali perioodiks oli aeg, mil ERM tähistas 100. aastapäeva, siis oli juba seminaritöös näha, et juubelit mainitakse artiklites palju – 49 artiklis kirjutati ERMi 100. aastapäevast. Ühiskonnas, mis on noor, nagu Eesti, võib sajandivanust institutsiooni pidada üheks selle alustalaks.

Saja-aastase kui väärrika vanuse diskursus esines ka artiklites, mille peateema ei olnud 100. aastapäevaga seonduvad teemad. Rohkem viiteid oli enne juubelipidustusi ja nende ajal aprillis 2009, pärast seda leidis neid peamiselt artiklites, mis kõnelesid kihelkonnapiiride märgistamise projektist.

"Sel nädalal sajandat sünnipäeva tähistanud Eesti Rahva Muuseumi (ERMI) kogudes on üle miljoni säiliku, eseme ja pildi, mille kogumist alustati 1910. aastal, aasta pärast ERMi põhikirjalist koosolekut" (Leht 2009b).

Juubeli artiklites rõhutati muuseumi tegutsemisaastaid: *100. sünnipäev, saja-aastane muuseum, sajandivanune.* Eesti riigi ajalugu arvestades on 100-aastane asutus järjepidevuse ja väärkuse näitaja. Muuseum on olnud erinevatel riigikordadel eri rollidega, kuid suutis säilitada oma peamise eesmärgi: rahvakultuurkogude hoidmine.

Kui ERMist kirjutades ei jäeta enamustes artiklitest juubel mainimata, siis Muuseumiaastast kirjutatakse vähem. Sellisel juhul oli pigem tegemist artikliga, mis kirjeldas Muuseumiaastat ning selles viidati ERMile.

ERM on Eesti riigi asutus

ERM on Kultuuriministeeriumi hallatav organisatsioon, seega on ERMi näol tegemist riigiasutusega. Uurisin, mil viisil sellest ERMi puhul räägitakse. ERMile kui riigiasutusele viitamine tuli välja peamiselt lausetest, milles räägiti muuseumi rahastusest. Rahastamisele viidati nii otse kui ka kaudselt. Otsesemates viidetes kasutati sõnu *raha*, *rahastamine*, *riigieelarve*.

Kaudsemalt viitab rahastamissüsteemile Kaarel Tarand oma artiklis „Tagajärgede ettenägemisest”, milles ta pakub välja lahenduse, kuidas ERM riigieelarvest rohkem raha võiks saada.

"ERMi kui suure ja kuulsa asutuse seisukohalt vaadates töötaks hästi põhimõte, mille järgi tulumaksu maksev üksikisik võiks teatud osale oma tulumaksust ise sihtotstarbe määrata."
(Tarand 2009)

Nii otsesemad kui ka kaudsemad viited andsid mõista, et rahvuskultuuriga tegelevad asutused on riigi poolt alarahastatud. Arvestades, et Eesti näol on tegemist rahvusriigiga, siis on ERMi ülesanne rahvuse hoidmise ja ajaloo säilitamise ning riik peaks seda rahastama.

Teaduslikult loodud teadmine

Teadus võib olla nii rahvusvahelise kui ka lokaalse tähendusega. ERMi teadusel on maailmas oma unikaalne koht, mida mujal maailmas sellisel viisil ega ka sellise ainese põhjal ei ole võimalik uurida.

Viiteid sellele, et ERM on teadusasutus esines artiklites pigem kaudse sõnastuse kaudu. Selleks kasutati peamiselt sõnu *spetsialistid*, *teadurid*, *teadmised*, *säilitamine*, *uurimustööd*, *arheoloogilised leiud*, *dokumenteerimine*, *teadustöö*, *välitöö*.

".../ spetsialistid aitasid Eesti Rahva Muuseumi fondidest eeskujuks sobivad esemed välja valida ning andsid ka kõik vajalikud teadmised ja oskused nende järgi oma rahvarõivakomplekti loomiseks" (Mägi 2009).

ERMi töötajaid peetakse ekspertideks, kes teatud teemadel teadmisi loovad, neid muuseumi külastajatele edasi annavad ning kes teavad ja tunnevad muuseumi kogusid. ERMi teadlased uurivad ja säilitavad vanemaid museaale kogudest ning samal ajal tegelevad kaasaegse materjali kogumisega ning selle uurimisega.

Uue hoone ehitamine

Ühele asutusele tähendab oma hoone valmimine identiteedi tugevdamist. ERMile oma hoone ehitamisest kõneldi juba selle asutamispõhjustades, ent see teema on seoses uue hoone ehitamine alates 2006. aastast laia kõnepinda pakkunud. Rahvusvaheliselt tooks uus ERMi hoone rohkem külastajaid, mitte ainult muuseumisse vaid ka Tartusse ja Eestisse.

Juubeliaastal kirjutati mõnel korral ka rahastamisprobleemidest, kuid märkimisväärselt kõneldi juba lihtsalt *uuest hoonest* või *majast*, neist sõnadest peaks piisama, et lugeja mõistaks, millest käib jutt. Kaudsemad viited räägivad ERMi *oma kodust* või *katusest*.

„.../ millal valmib Raadil Eesti Rahva Muuseumi esimene oma, ainult temale mõeldud kodu”
(Olesk 2009).

Uue hoone ehitamise teema sisaldas peamiselt rahastamist ja vajadusi, mitte sisuliste tegevuste planeerimisega seotud teemasid - näiteks hoonesse plaanitavate näituste sisu või muuseumi kui vabaaja veetmise koha diskursus jäi kõrvale. Viimased olid peamiselt käsitletud ERMi töötajate enda poolt, kes kirjeldasid uude hoonesse plaanitavat väljapanekut ning selle kulgemist läbi hoone. Laiemas kontekstis kirjutati ERMi hoonest Tartu linna arendamise seisukohalt. Hoonel nähti meelelahutuskeskuse funktsiooni. Seega puudus diskussioon muuseumi sisu üle ja räägiti vaid vormist ja finantseerimisest.

Kaasaja kultuuri ja ühiskonna uurija

Muuseum on endale eesmärgiks seadnud järjepideva kaasaja argielu jäädvustamise. Selleks korraldatakse välitöid, mälestuste kogumiskampaaniaid jmt. Selle diskursuse iseloomustamiseks kirjutati ERMiga seoses nii sõnadega *kaasaeg, tänapäev, igapäev, lähiajalugu* aga ka *jäädvustamisest, talletamisest, uurimisest* ning *dokumenteerimisest*. Maailmafilmi festivalist kõnelemisel oli peamisteks märksõnadeks *dokumentalistika, antropoloogiline või etnograafiline film* ja *visuaalne kultuur*.

ERM annab kaasaja kultuuri uuringutesse panuse materjali kogumisega, olles kaasaja analüüsija ning sattudes ise kultuuri-uuringute uurimisobjektiks.

Seminaritöös selgus, et ERMist kirjutati kaasajaga seonduvatel teemadel palju, samas keelt uurides ei tekkinud ERMi ja kaasajaga otseseid seoseid. Pigem tekkis neis artiklites arusaam, et ERM vaid kogub oma arhiividesse materjale, muuseumilt ei oodata tulemuste üle arutelu ja ühiskonna muutuste esitamist.

Kaasaegne muuseum (van Mensch 2003) peaks oma tegevustes lähtuma ühiskonna vajadustest, kuid meediatekstidest ERMi ühiskonna valupunktidele osutamist kõlama ei jää ega ka ühiskonna ootust selles suhtes. Maailmafilmi festivali dokumentalistika on ajakirjanduses populaarne teema, kuid peamiselt kõneleb see ürituse programmist ja tutvustab filme. Arutelu filmide teemade olulisusest või sellest, et visuaalne kultuur ja dokumentalistika on kaasaegne lähenemine uurimismaterjali kogumiseks muuseumile ei tõuse esile.

Soome-ugri ja teiste maade ning rahvaste uurimine

Teiste kultuuride uurimine on ERMile arengukava (2006) kohaselt oluline ning maailmas on tegu ainulaadse uurimisasutusega, mis tegeleb soome-ugri rahvaste uurimisega. Sellele otse viitamine on artiklites vähene, kuid kaudsemalt kirjutati ERMist kui soome-ugri kultuuri uurijast ning kogujast. Otsesemaid vihjeid oli Peeter Oleski ajalehes *Meie Maa* ilmunud artikkel „Eesti Rahva Muuseum 100 ja dr Oskar Kallas”:

„ERMi funktsiooniks on olnud hoolitseda ka nende soome-ugri rahvaste eest, kes elavad Euroopa Liidust väljaspool.” (Olesk 2009)

Teistest Eestis elavatest rahvastest kõneldi artiklites marginaalselt. Raadi mõisavaremetel avatud näitusest rääkides vaid mainiti, et seal esitatud fotodel on kujutatud kõiki rahvaid, kes Eestis elavad. Teiste maade rahvastest oli kirjutatud ERMi välitöödega seotult, mis piirdusid peamiselt rahva kirjeldustega või uurijate seiklusega teiste rahvaste seas.

Mistõttu võib väita, et ERMi ei teata kui teiste rahvaste uurijat või soome-ugri rahvaste materjalide kogujat.

Ühiskonna väärtuste hoidja

ERM annab oma tegevusega ühiskonnas edasi väärtushinnanguid, mille kajastamine meedias toob esile muuseumi kui ühiskonna kultuuri- ja inimlikeväärtuste hoidjat.

ERMi olulisust püüti selgitada läbi muuseumi tegevuse, st kogumise ja rahvusliku ainese säilitamise ning avalikkusele esitamise kaudu.

"/.../ sõnas president, et läbi sajandi on sellest muuseumist saanud meie iseseisvuse üks kindlmaid alustalasid, millest otsiti ja leiti tuge ka kõige raskematel aegades" (Hanson 2009).

Lause, mida trükkisid mitmed väljaanded, viitab sellele, et ERM on olnud ühiskonnas rahvuslike kultuuriväärtuste kandja.

ERMi tegevuse ilmestamiseks või väärtuse kirjeldamiseks Eesti ühiskonnas iseloomustati ERMi väga emotsionaalsete väljenditega – *võimas, väärikas, auväärne, suur.*

„ERM ei ole "ainult" hoone Vaksali tänavas, näitusemaja, maavaldus Raadil ja uue maja projekt. ERM on midagi enamat” (Kronberg 2009)

ERMi diskursus inimlikest väärtustest nagu heategevuse (kontsertsari Tulevikumuuseumi häääl) ja hoolivuse (Krista Aru uue aasta soovid) esiletoomine viitavad muuseumi soovile osutada ühiskonna probleemkohti ja tõsta esile hoolivust. ERMi hoolimine Eesti inimestest väljendus aktsioonist „Kingi muuseumile üks päev oma elust”, millega tekitati inimestes tunne, et igaüks loeb ning tema arvamus on ühiskonnas oluline.

Eelneva põhjal võib öelda, et ERMist kirjutatakse rahvakultuuri ja ühiskonna vajadustest lähtuvalt. Nii rahvakultuuri küsimused kui ka kaasaja kultuuriuurimine, riigiasutuse roll ja ühiskonna probleemidele osutamine teevad ERMist rahvusriigi jaoks olulise identiteedi hoidja, mis eestlaste säilimisele ja kultuuri edendamisele kaasa aitavad.

3.2 ERMile omistatud funktsioonid

ERM on endale püstitanud eesmärgid ja tegevuse põhimõtted, kuid kas need ühtivad meedias kujutatud ülesannetega. Selleks uurisin, milliseid funktsioone trükimeedias ERMile omistati.

ERM sõnastab oma ülesandeid eesti ja soome-ugri ning teiste Eesti elavate rahvaste kultuuri vahendaja ja tõlgendajana, kogude säilitamise ning eestimaalasi ja väliskülalisi kõnetava asutusena. Meedias anti otsestes viidetes ERMile aga kui vanavara *koguja*, tänapäeva või kaasaja argipäeva *jäädvustaja* või *talletaja* roll, rahvusidentiteedi *hoidja* ja *säilitaja* või kõneldi museaalide *säilitamise* keerukusest.

"Kui öeldakse "muuseum" siis meenub üldiselt midagi vana ja tolmust. Ent ERMi erilisus seisneb selles, et ta paneb iga inimese tundma end osakese rahva ajaloost, mida (või tegelikult keda) ta talletab." (Postimees 2009)

Kogunenud ainese *eksponeerimisest* ja *tutvustamisest* kirjutati enamasti seoses avatud näitusega. Teadusasutuse representatsiooniga omistati ERMile *uuriva* asutuse diskursus, mis ekspordina teab rahvakultuuri teemadel, mis on õige, mis vale. Samas uuriti välitöödelt kogunenud materjale kui ka juba muuseumis olevat muud ainest.

Seoses juubeliga alustas ERM koostöös Maanteeameti ja AS Regioga kihelkondliku kultuuriruumi tähtsuse esile toomist ja maanteedel *kihelkonnapiiride märgistamist* ning seda mainiti pärast esimese tähistuse avamist igas juubelile pühendatud artiklis. Laiemalt omistati sellele tegevusele piirkondliku *identiteeditunnetuse taaselustamise* funktsiooni.

„/.../ meie paikkondliku identiteedi aluseks on endiselt kihelkond” (Postimees 2009).

Rahvusidentiteedi kandja rolli omistatakse ERMile rahvakultuurkogude kaudu. ERMi poole pööratakse identiteedi otsimise eesmärgil. Riigiasutusena on ERMile antud roll olla eesti rahva hoidja ning selle kultuuripärandi säilitaja. ERMi tegevuse järjepidevusele viidatakse artiklites, mis käsitlevad ERMi 100. aastase muuseumina.

Uue hoone ehitamisega pannakse ERMile ootused Tartu linna arendamisel (äärelinna aktiivsemaks muutmine) ja meelelahutuskeskuse loomisel.

ERM väärtustab ühiskonnas hoolivust ja heategevust, olles ise eeskujuks teistele ühiskonnaliikmetele. Kiirelt arenevas ühiskonnas jäävad inimlikud väärtused tahaplaanile, mistõttu on ERM nendele osutamisel üks väheseid.

Eeltoodust lähtuvalt tundub, et tänapäeval on muuseumi funktsioonid muutunud meelelahutuslikumaks ning ERM suhestub külastajatega ekspositsioonide ja teadmiste jagamise kaudu. Samas on identiteedi konstrueerimine ajakirjanduse kohaselt ERMi peamine funktsioon.

3.3 „Meie“ kontseptsioon

ERMist kui meie ühisest ja kogu ühiskonna jaoks olulisest institutsioonist, kui „meie muuseumist“ kirjutati küll rohkem kui mõnes artiklis, kuid ei saa öelda, et tegemist oleks valdava kontseptsiooniga. Vähem esines kaugemal asetseva ja kõrgemale või kaugemale positsioneeriva organisatsioonina käsitlemist. Suurem osa artiklitest kirjutasid ERMist tema/selle vormis, mis ilmselt oli tingitud ajakirjanduslikust žanrist, milles emotsionaalseid väljendeid ei kasutatud. „Meie“ kontseptsioon esines artiklites, mis kirjutasid ERMi juubelist ja rõhused seeläbi muuseumi olulisust eestluse ja rahvakultuuri hoidjana Eesti ühiskonnas.

"Meie rahvale on suur õnn, et 20. sajandi algul oli neid, kes uskusid ja mõtlesid rahvuse tulevikule. ERMita ei oleks meil võimalik olla uhke oma rahvakultuuri üle, mõelda ja teha kõike nii, et tulevastele põlvedele rahvakultuurist parim jätta" (Leht 2009a)

„meie igapäeva hoidev asutus“ (Saar 2009)

„Meist“ räägitakse kui eestlastest, mitte kõigist Eestis elavatest rahvastest. Oluliseks peetakse seda, mida muuseum on säilitanud ning kogunud.

4. Järeldused

Käesolevas peatükis vaatan veelkord üle ERMi representatsioonid uurimisküsimuste kaupa, kuid tulemusi koondades võiks esimesena esile tuua, et uuritud artiklite vahel puudub diskussioon. St, et artiklid, mida uurisin ei olnud üksteisega dialoogis või haakuvad. Peamised teemad, milles ERMist räägiti, puudutasid rahvakultuurkogusid ja ERMi tegevusi.

Millised on ERMist rääkimise diskursused?

ERMist kui rahvuskultuuri säilitaja ja edendaja representatsioon kujunemisel oli kasutusel enim väljendeid. Levinumad sõnad olid kultuuripärand, rahvakultuur, pärimus, rahvuslik. Lisaks kasutati rahvakultuuri esemete väljatoomist (rahvarõivad, tööriistad jm). ERMi sünonüümina kasutati sõnu rahvusmuuseum, rahvamuuseum, etnoloogiamuuseum. Need viitavad sellele, et ERMi konstrueeritakse läbi rahvakultuuri ning eesti rahvuse.

Kaasaegse kultuuriuurija diskursus tuli tekstides esile pigem kaudsete viitamisega. Sellest kõneldi ERMi tegevusest jäädvustamisel, talletamisel ning välitööde korraldamises ning Maailmafilmi festivali kontekstis kaasaja dokumentalistikast. Muuseumi otsene seostamine kaasajaga kadus tekstides ära. Kuigi üldine artikli teema oli seotud kaasajaga, siis ERMist räägiti traditsioonilistel viisidel – rahvakultuur, vanavara jms. ERMi ei seostata kaasaja teemade käsitlemisega, millega reaalsuses muuseum tegeleb igapäevaselt. Maailmafilmi festivalil esitatud dokumentalistika on praegusel ajal küll populaarne, kuid näib, et tegemist on elitaarse festivaliga. Festival pakkus huvi peamiselt kohalikus lehes, lühiuudiseid ilmus ka üleriigilistes väljaannetes, kuid sellegi poolest ei pakkunud antropoloogilised filmid huvi laiema suunitlusega väljaannetele.

ERMi kontekstis ei ole soome-ugri ja teiste rahvaste käsitlemise diskursus uuritud väljaannetes esiletõusev. Seos teiste kultuuridega ilmnas erinevate sündmuste kajastamisel. Seega ei jäänud ERMist kõlama kultuuride muuseumi representatsioon.

Teadusasutusena on ERM end kehtestanud rahvuslike teemad uurija ja teadmiste omandajana, kuid kaasajas säilib ERMist vaid jäädvustamine ja kogumine. Muuseumitest kirjutades

konstrueeritakse ERMist rahvakultuuri pärandit uuriv ja kirjeldav asutus, kus töötavad eksperdid, kes seda teadmist loovad.

ERM püüab oma arengukavas esitatud eesmärkides liikuda van Menschi (2003) sõnastatud uue museoloogia poole, aga meedias sellelaadne diskursus laialt levinud veel ei olnud. ERMist kui ühiskonnas aktuaalsetes küsimustes aktiivsest kaasarääkijast, rääkimata teatud teemades arvamuslimidriks olemisest, ei saa ilmselt niipea rääkida.

Riigimuuseumist kirjutatud artiklid tekitasid ülevaate rahastuse probleemidest. Peamiselt seostati rahastamisprobleeme ka uue hoonega, kuid sellegipoolest oli küsimuseks riigi raha kasutamine rahvuslike teemadega tegelevale asutusele. Rahvusriigi ülesandeks nähakse sellelaadsete kultuuriasutuste toetamist.

ERMi uue hoone ehitamine on peamiseks kõneaineks finantseerimise kaudu, vähem räägitakse uue hoone märgilisest ja sisulisest väärtusest Eesti kultuurile. Ilmselt ei osata ette näha uue muuseumihoone erinevaid võimalusi teaduse, kultuuriuuringute ja kogude säilitamise osas.

Saja-aastase ajaloo asutust peetakse Eestis juba väarikaks, arvestades Eesti ajaloo erinevaid keerdkäike on huvitav tõdeda, et rahvamuuseumi asutamisel eesmärgiks seatud ülesanne on jäänud tänaseni kõlama. Artiklites, mis kõnelesid ERMi juubelist tõid esile just uhkus rahvakultuuri säilimise üle. Asjaolu, et tegemist oli muuseumidele pühendatud aastaga ning juubeliaasta võis mõjutada ka representatsiooni positiivsemaks ning pidulikumaks.

Muuseumi- ja juubeliaastast tuleneb diskursus ERMist kui ühiskonna väärtushinnangute hoidjast, kuna muuseumi olemusele otsitakse põhjendusi ning muuseum püüdis oma juubeli programmiga end nähtavamaks muuta.

Mil viisil muuseumist räägitakse?

Kui ERMist kõneldi „meie” muuseumina, siis tehti seda peamiselt eestlaste vaatenurgast. Sellest võib järeldada, et eestlased peavad ERMi vaid eesti rahvakultuuriga tegelevaks

asutuseks, mis tegelikult nii ei ole. Selle tulemuse võis põhjustada ka asjaolu, et töö valimisse kuulusid vaid eestikeelsed artiklid.

Milliseid funktsioone ja rolle on ERMile omistatud?

ERMi nähti eelkõige rahvusliku ainese koguja ja säilitajana, mis on ka põhikirja kohaselt peamine ERMi ülesanne. ERM püüab oma tegevuses ühiskonnaliikmeid kaasaja jäädvustamisel kaasata, korraldades kampaaniaid ja kogumisvõistlusi, kuid van Menschi (2003) järgi kaasava muuseumi funktsiooni ERMile veel avalikkus omistatud pole. Muuseumitöötajate püüdlused kaasata kohalikke inimesi muuseumi tegevusse on jäänud trükimeedias kajastamata.

Uurimisküsimuste osas püstitatud hüpoteesid, et ERMi representatsioonis on oluline rahvusliku identiteedi säilitaja roll, leidis kinnitust. Ühiskonna liikmete jaoks on rahvusega seotud käsitlused ajas muutuvad ning vajadused rahvusteemade käsitlemise järgi on aeg-ajalt aktuaalne. Eesti Päevalehe tellitud uuringust selgus, et 54% inimestest peab riigi järgmiseks suuremaks eesmärgiks rahvuse ja kultuuri säilitamist läbi aja (Ojakivi 2011). Selle eesmärgiga tegeleb ERM igapäevaselt ning teema aktualiseerumisega või sisulise avamisega saaks ERM rohkem esile tõusta.

ERMist ja kaasajast kirjutati laiemalt, kuid otseseid seoseid nende vahele ei loodud. ERM küll uuris kaasajal toimuvat ning jäädvustas seda, kuid sellega ka muuseumi roll piirdus. Muuseumis ei nähtud tänapäeva probleemidega tegelejat.

5. Diskussioon

Tihti ajakirjanduses rahvusmuuseumiks nimetatud muuseum ei saagi kujutleda teisiti, kui rahvusliku identiteedi kandja rollis. Samas on kaasaegsele muuseumile tulnud juurde uusi ülesandeid, mis teevad muuseumist ühiskonna siduja ja on muutnud muuseumi avatuks ühiskondlikuks dialoogi ruumiks. Muuseumi tänapäevane funktsioon peaks seega olema ka rahvusidentiteedi edendaja ning selleteemaliste debattide algatajana.

Globaliseeruv maailmas, kus inimesed liiguvad erinevate kultuuride vahel, väidetakse regionaalseid erinevusi ning rahvuse omapärasid kaduvat. Rahvusmuuseumi roll rahvusliku ja regionaalse erilisuse säilitaja ja edasikandjana suureneb tänapäeva ühiskonnas seega ülioluliseks, et mitte öelda rahvuse püsima jäämise aluseks.

Uuringu tulemused näitasid, et kuigi maailm, inimesed ja arusaamad on muutunud ning sellega koos ka museoloogia, on jäänud ERMi asutamisest alates peamiseks üks eesmärk – rahvuse ja kultuuri säilitamine. Saja aasta möödudes on avalikkuses ERMiga seoses tõstetud esile hirmu eesti kultuuri kadumise pärast. Kui lähtuda van Menschi museoloogilistest teooriatest, siis asutati ERM just uue museoloogia lähetekohalt – ühiskonna vajadusest ning rahva soovil ja vabatahtlikkuseel põhinevana.

Antud töö tulemused näitavad konkreetse perioodi representatsioone, mis võivad, kuid ei pruugi olla samad ka muul ajal. Kõige enam mõjutab uuritud perioodi asjaolu, et tegemist oli perioodiga, mil muuseumidele pöörati rohkem tähelepanu. Samas võis see periood olla heaks lähteasutatsiooniks muuseumiteemade edaspidisteks kajastusteks. Selle uurimiseks tuleks uurida sellele järgnevaid ja ka eelnevaid perioode.

ERM on küll üks suuremaid muuseume Eestis, kuid tulemusi pole võimalik laiendada muuseumi üldisele representatsioonile, kuna tegemist on siiski ühe kindla valdkonnaga tegeleva muuseumiga. Muuseumide representatsiooni uurimiseks tuleks vaadelda ka teisi muuseume Eestis, mistõttu uurimistulemused ei ole laiendatavad kogu Eesti muuseumide representatsioonile, kuigi muuseumidest rääkimise diskursust aitab see avada.

Kokkuvõte

Käesolev bakalaureusetöö uuris Eesti Rahva Muuseumi (ERM) representatsiooni Eesti trükimeedias 2008. ja 2009. aastal.

ERM on Kultuuriministeeriumi hallatav muuseum, mille peamine eesmärk on eesti ja soome-ugri rahvaste kultuuri ainese kogumine ning säilitamine.

2008. alustas ERM oma juubeliaasta tähistamisega ja sellega seoses kuulutati 2009. aasta Eestis muuseumiaastaks. Uurisin, mil viisil ERMist sel perioodil kirjutati ning milliseid rolle talle omistati.

Töö teoreetiliseks lähtekohaks on peamiselt Stuart Halli representatsiooni käsitlus kui keele kaudu tähenduste andmine. Uurisin läbi keeleliste vahendite, kuidas representatsioonid kujunevad.

Samateemalises seminaritöös kaardistasin kontentanalüüsi meetodil ERMist kirjutatud artiklid. Vaatluse alla võtsin ERMi juubeliaasta tähistamise ning muuseumiaasta eeldades, et sel perioodil kirjutatakse muuseumist rohkem ning analüütilisemalt. Kvalitatiivse kontentanalüüsiga määratlesin ka teemad, kuidas ERMi artiklites käsitleti.

Bakalaureuse töös uurisin seminaritöös selgunud käsitlusi põhjalikumalt Fairclough'i diskursusanalüüsiga.

Seminaritöös selgus, et ERMist kirjutatakse peamiselt kui rahvusliku identiteedi säilitajast ning kaasaegse kultuuri uurijast. Käesolevas töös vaatsin, kuidas need representatsioonid kujunesid ning selgus, et peamised sõnad muuseumi kirjeldamiseks on *kultuuripärand*, *traditsioonid*, *rahvakultuur* jmt. ERMi representatsioonid kirjeldavad peamiselt ERMi vormi ja tegevust, kuid mitte tegevuste sisulist poolt või väärtust, mida need tegevused kaasa toovad.

Olenemata muuseumi püüdlusest olla ühiskonnas kuuldav ning nähtav pole van Menschilik (2003) kaasav muuseum avalikkuses kinnistunud. Peamiselt kirjutati ERMist kui eesti kultuuri kogujast ja säilitajast, mida peetakse küll oluliseks, kuid sellega ka ERMi roll piirdub.

Summary

The overall aim of this thesis was to evaluate how the Estonian National Museum (ENM) is represented in the Estonian press in 2008 and 2009. The ENM is managed by the Estonian Ministry of Culture. Their function is mainly the collection and conservation of Estonian and Finno – Ugric folklore. In 2008, the ENM celebrated its Jubilee year and for this reason the year 2009 became known as ‘Museum Year’. In this research topic, I examined how the ENM was represented and how their roles and responsibilities were portrayed in the Estonian press.

The theoretical approach of this thesis is based on the concepts of decoding and articulation of language developed by Stuart Hall. I mainly examined the language and how it is represented in the Estonian press. I have previously researched this topic and will use the content analysis method to examine the articles which were written about the ENM. I analysed the portrayal of the ENM in the Estonian press for the ‘Museum Year’, with the assumption that during this period, it had been comprehensively examined. Using qualitative content analysis and Faircloughs Discourse Analysis, I have identified how the ENM was represented in the Estonian press.

The findings from my previous research showed that the ENM was represented as a carrier of national identity, as well as a researcher of modern culture. In this research topic, I examined how the representations of the ENM in the Estonian press, have evolved. My findings illustrate that the key words to describe the museum encompass cultural heritage, traditions and folklore. The press represented the activities and roles of the ENM but did not highlight the value and importance of the cultural heritage, traditions and folklore conserved by the ENM.

Even though the museums ambition is to be seen and heard in society, like the inclusive museum as *vas Mensch* (2003) said, it has not yet come to be. The majority of the articles written about the ENM describe it as being a collector and conservationist of Estonian and Finno - Ugric folklore. However, this is an important but limited role of the ENM.

Kasutatud kirjandus

1. Aru, K. (2009). Eesti Rahva Muuseum 100. *Akadeemia*, aprill.
2. *EALL liikmeslehtede tiraažid 2009*. URL (kasutatud jaanuar 2011)
<http://www.eall.ee/tiraazhid/2009.html#Detsember%202009>
3. *Eesti Rahva Muuseum – mis see on?* URL (kasutatud oktoober 2010)
<http://www.erm.ee/?lang=EST&node=70>
4. *Eesti Päevaleht*. URL (kasutatud jaanuar 2011)
http://www.egrupp.ee/index.php/et_EE/about-us/eesti-paevaleht.html
5. Eesti Rahva Muuseumi põhimäärus (23.03.2009), RTL 2009, 29, 372; viimati muudetud 27.05.2010 nr 2. URL (kasutatud jaanuar 2011)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13325869>
6. *Eesti Rahva Muuseumi strateegiline arengukava 2008-2013* (2006). URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://www.erm.ee/files/arengukava.pdf>
7. *ERMi kodulehekülg*, URL (kasutatud aprill 2011) <http://www.erm.ee>
8. Fairclough, N. (1993). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Blackwell
9. Fairclough, N. & J. Mulderrig & R. Wodak (2009). T. A. van Dijk (toim.) *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. SAGE, London
10. Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE
11. Hanson, R. (2009). ERMi juubel tõstis ausse kihelkonnad. *Tartu Postimees*, 15. aprill.
12. Inimene – museaal (2009). *Postimees*, 16. aprill.
13. Jõgi, A. (2009). Kunstnik sättis sõle palgile. *Tartu Postimees*, 15. aprill.
14. Kalmus, V. (2009). *Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid*. Käsikirjaline loengukonspekt. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.
15. Kerge, R. (2009). Kilomeetrite kaupa võösid, tihumeetrite kaupa õllekanne. *Õhtuleht*, 4. aprill.
16. Koppel, A. (2006). *KUMU avamise järgne representatsioon trükimeedias ja ekspertide käsitluses*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni osakond.

17. Kronberg, J. (2009). Emapuust võrsunud raamatukogu. *Postimees: Arvamus Kultuur*, 18. aprill.
18. Laks, T. (2006). *Teatri representatsioon Eesti trükimeedias Posimehe näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni osakond.
19. Leht, M.-A. (2009a). Eesti Rahva Muuseumil on juubel. *Võrumaa Teataja*, 14. aprill.
20. Leht, M.-A. (2009b). ERMi kogudest leiab üle 2000 Võrumaa kihelkondadest pärit eseme. *Võrumaa Teataja*, 18. aprill.
21. McQuail, D. (2000). McQuaili massikommunikatsiooni teooria. Tartu Ülikooli Kirjastus, 440
22. *Muuseumiaasta tutvustus*. URL (kasutatud jaanuar 2011) http://www.muuseum.ee/et/kuum/muuseumiaasta_2009/muuseumiaasta_tutvus
23. Mägi, R. (2009). Kallilt saadud rahvarõivad. *Vooremaa*, 7. juuli.
24. Ojakivi, M. (2011). Eesti järgmine suur eesmärk: rahvuse ja kultuuri säilitamine. *Eesti Päevaleht*, 7. veebruar
25. Olesk, P. (2009). Eesti Rahva Muuseum 100 ja dr Oskar Kallas. *Meie Maa*, 14. aprill.
26. *Postimees*. URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://www.eestimeedia.ee/?id=1078>
27. Rattus, K. (2008). Sõnatu teadmine ehk Mis kasu on rahvakultuurist tähapäeval. *Värat*, november.
28. Runnel, P. (2010). Eessõna. *Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat 53*. P. Runnel et al (toim). Tartu: ERM, 9
29. Runnel, P. & P. Pruulmann-Vengerfeldt (2010). *Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat 53*. P. Runnel et al (toim). Tartu: ERM
30. Saar, J. (2009). ERM loodab uue maja ehitamist alustada aasta pärast. *Tartu Postimees*, 5. detsember.
31. Siller, T. (2008). *Eesti Rahva Muuseumi kuvand töötajate seas*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.
32. Suharov, M. (2011). *Eesti Rahva Muuseumi representatsioon Eesti trükimeedias juubeli- ja muuseumiaastal*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.
33. Tarand, K. (2009). Tagajärgede ettenägemisest. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.

34. Tischler, S. & M. Meyer & R. Wodak & E. Vetter (2000). *Methods of Text and Discourse Analysis*. London: SAGE.
35. Van Mensch, P. (2003). *Museoloogia ja juhtimisteooria – kas vaenlased või sõbrad? Teoreetilise museoloogia ja muuseumide juhtimise praegused suundumused Euroopas*. URL (kasutatud aprill 2011) http://www.kul.ee/webeditor/files/muuseumid/bms/mensch_museoloogia_juhtimisteooria.pdf
36. Visnapuu, T. (2010). *Integreeritud kommunikatsiooni roll sihtrühmade kaasamisel Eesti Rahva Muuseumis*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.
37. Võrk, E. (2010). *Organisatsiooni muutused Eesti Rahva Muuseumi näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.
38. *Õhtuleht*. URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://www.eestimeedia.ee/?id=1077>

LISAD

Lisa 1. Valimisse kuulunud artiklid

- Aab, E. (2009a). Jutt pikk, Ats lühike ehk Krihvlist digipliatsini. *Õpetajate Leht*, 11. september.
- Aab, E. (2009b). Postimuuseum uues kodus. *Värat*, 8. oktoober.
- Aab, E. (2009c). Jutt pikk, Ats lühike ehk Krihvlist digipliatsini. *Värat*, 8. oktoober.
- Aarma, J. (2009). Viie aasta pärast on elu kindlasti parem. *Maaleht*, 16. juuli.
- Ahhaa ja ERM valmivad siiski (2009). *Linnaleht*, 20. veebruar.
- Aljas, A. (2008). Kuidas elad, maailm? *Värat*, november.
- Aljas, A. (2009a). Saja-aastane muuseum. *Täheke*, veebruar.
- Aljas, A. (2009b). Tänane ja homme Eesti Rahva Muuseum. *Värat*, 23. märts.
- Aljas, A. (2009c). Kaasaja argipäev muuseumis. *Värat*, 8. oktoober.
- Arak, H. (2009). ERM 100: Kreutzwald kohtub Kojamehega. *Kodakiri*, juuli.
- Aru, K. (2008). Muuseumihoone eelprojekti esitlus on 7. novembril. *Värat*, november.
- Aru, K. (2009a). Uus aasta – arvamus, ootusi ja lootusi. *Tartu Postimees*, 5. jaanuar
- Aru, K. (2009b). Eesti Rahva Muuseum 100. *Akadeemia*, aprill.
- Aru, K. (2009c). Valmis edasi liikuma. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.
- Aru, K. (2009d). Kui kaugel oleme sügisel 2009. *Värat*, 8. oktoober.
- Avatakse näitus „AUASI. 80 aastat hõimurahvaste avamisest Raadil” (2008). *Tartu Ekspress*, 20. november.
- Bartel, L. & T. Heinsalu & E. Kenkmaa & A. Loigu & E. Reisalu (2008). Kas tunned maad? *Õpetajate Leht*, 5. detsember.
- Baumann, H. (2008). Mihkclipäeval tööd ei tehta! *Linnaleht*, 26. september.
- Fotoportaal Eesti hetked (2008). *Värat*, november.
- Eesti Post näitab oma ajalugu (2008). *Tartu Postimees*, 14. november,

Eesti Rahva Muuseumi asutamisprotokollid (2009). *Akadeemia*, aprill.

„Eesti Rahva Muuseumi pildialbum” (2009). *Keskus*, märts

„Eesti rahvariiete ajalugu” sai kordustrüki (2009). *Postimees*, 3. juuli.

Eesti uhkus, Tehtud Eestis (2009). *Kodukiri*, märts.

Eestlane astus, vaip kaenlas, ajalukku (2009). *Tartu Postimees*, 25. veebruar.

Elvet, M. (2009a). Muuseum näitab unistust ilusast elust Läänemere riikides. *Lõuna Leht*, 12. märts.

Elvet, M. (2009b). Saja-aastane Eesti Rahva Muuseum toidab meie kultuurimälu. *Lõuna Leht*, 16. aprill.

ERM Johannes Pääsukese radadel (2009). *Eesti Päevaleht*, 15. juuni.

ERM kogub näituse jaoks materjale kartuli kohta (2009). *Eesti Loodus*, november.

ERM peab Raadil mihkclipäeva (2008). *Tartu Postimees*, 25. september.

ERMi 100 aasta juubel märgib kihelkonnapiirid (2009). *Postimees*, 15. aprill.

ERMi projekt on graafikus (2009). *Postimees*, 8. september.

ERM-i uus hoone maksab 1,4 miljardit (2008). *Ehitaja*, detsember.

ERMi uus maja sai aadressi ja ehitusloa (2009). *Tartu Postimees*, 26. august.

ERM-is on tulekul mihkclipäev (2008). *Linnaleht*, 23. september.

ERMis tuleb heategevuslik kontsert (2008). *Tartu Postimees*, 14. november.

ERMis tuleb näitus modernismist (2009). *Eesti Päevaleht*, 26. jaanuar.

ERM-is saab jälgida mandala valmimist (2009). *Eesti Päevaleht*, 25. märts.

ERMis esilinastub dokumentaalfilm „Permikomi sügis” (2009). *Tartu Ekspress*, 28. mai.

Haas, A. (2009). Seltskond: Eesti Rahva Muuseum 100. *Eesti Ekspress*, 23. aprill.

Hanson, R. (2008a). Andekas alatskivilane joonistas taluaeda. *Tartu Postimees*, 5. detsember.

Hanson, R. (2008b). Ajalugu aitavad elavdada piltiderohked raamatud. *Tartu Postimees*, 16. detsember.

Hanson, R. (2009a). Raamat talletab juubelikülalised. *Tartu Postimees*, 19. jaanuar.

Hanson, R. (2009b). Põhjatäht talletab juubelikülalised. *Tartu Postimees*, 19. jaanuar.

Hanson, R. (2009c). Kalju Kruusa võttis vastu õnnitlusi. *Tartu Postimees*, 16. märts.

- Hanson, R. (2009d). Festivali lõpuks jõuab mandala liiv Emajõkke. *Tartu Postimees*, 27. märts.
- Hanson, R. (2009e). Sajas aastas leidub head ja halba. *Tartu Postimees*, 13. aprill.
- Hanson, R. (2009f). ERMi juubel tõstis ausse kihelkonnad. *Tartu Postimees*, 15. aprill.
- Hanson, R. (2009g). Mündi kujundaja võttis aluseks kodarraha. *Tartu Postimees*, 16. aprill.
- Hanson, R. (2009h). Raadi varemetes naeratab Eesti. *Tartu Postimees*, 13. mai.
- Hanson, R. (2009i). Piiritähised. *Tartu Postimees*, 2. september.
- Hanson, R. (2009j). Esmalt tulid teine köide. *Tartu Postimees*, 17. september.
- Hanson, R. (2009k). Koguteos süüvib Setomaasse. *Postimees*, 17. september.
- Hanson, R. (2009l). Fotonäitus jõudis lõpuks koju. *Tartu Postimees*, 18. november.
- Hanson, R. (2009m). Talutarest tulvab laul ja mäng. *Tartu Postimees*, 26. november.
- Hanson, R. (2009n). Suur näitus võtab kuju. *Tartu Postimees*, 4. detsember.
- Heldema, M. (2008). Mõte. *Õpetajate Leht*, 10. oktoober.
- Himma, M. (2009a). Mungad alustasid mandala valmistamist. *Tartu Postimees*, 25. märts.
- Himma, M. (2009b). Tiibeti mungad õpetasid eestlastele kannatlikkust. *Tartu Postimees*, 30. märts.
- Inimene – museaal (2009). *Postimees*, 16. aprill.
- Jaanipäeval jätkub Raadi mõisapargis tegevust kogu perele terveks päevaks (2009). *Tartu Ekspress*, 18. juuni.
- Jaanipäev kogu perele (2009). *Maaleht*, 18. juuni.
- Julien, C. (2009). Vabatahtlikuna Eesti Rahva Muuseumis. *Värat*, 8. oktoober.
- Juubelitrükis Eesti rahvariiete ajaloost (2009). *Värat*, 23. märts.
- Jõgi, A. (2009a). Kunstnik sättis sõle palgile. *Tartu Postimees*, 15. aprill.
- Jõgi, A. (2009b). Väikese margi suur mõte. *Tartu Postimees*, 20. juuni.
- Järs, A. (2009). Tori esemekogule pani aluse üks mees. *Pärnu Postimees*, 28. november.
- Kallas, E. (2008). Raamat saare rahvarõivastest valmib jõulude eel. *Meie Maa*, 7. november.
- Karm, S. & M. Nõmmela (2009). Eesti etnoloogide jälgedes. *GO Reisiajakiri*, aprill.
- Kerge, R. (2009). Kilomeetrite kaupa võösid, tihumeetrite kaupa õllekanne. *Õhtuleht*, 4. aprill.

- Keskpalu, H. (2008). Valga muuseum näitab laulusõnu „Ei saa me läbi Lätita” igapäevaelus. *Valgamaalane*, 9. oktoober.
- Kihelkonna piirid saavad tähise (2009). *Postimees*, 9. aprill.
- Kihelkonnad saavad maakaardi (2009). *Reisiajakiri GO*, september.
- Kingi muuseumile päev oma elust! (2009). *Tartu Ekspress*, 9. aprill.
- Kohler, V. (2008). Hästiunustatud vana käib üsna lihtsalt. *Tartu Postimees*, 3. november.
- Kohler, V. (2009). Vetarst Helgi annab näitusel mõtteainet. *Tartu Postimees*, 6. veebruar.
- Koostöö muuseumiga (2008). *Värat*, november.
- Korsten, T. (2009). Eesti rahva muuseumi juht sirgus Pagari pargis: Krista Aru „Eesti rahvakultuuri eripära on selle elujõulisuses”. *Põhjarannik*, 23. detsember.
- Kronberg, J. (2009). Emapuust võrsunud raamatukogu. *Postimees: Arvamus Kultuur*, 18. aprill.
- Ksenofontov, A. (2009). Unelmavabrikud? *Sirp*, 6. märts.
- Kukk, K. (2009). Säilitamine sajandeiks. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.
- Kund, O. (2009). Eesti kulturseid miljonär saab aprillis saja-aastaseks. *Tartu Ekspress*, 2. aprill.
- Laine, A. (2008). Kalle Keskkülale III koht ja Alfred Otstavelile ergutusauhind. *Oma Saar*, 6. oktoober.
- Laulupeo postmark ERMis (2009). *Eesti Ekspress: Areen*, 25. juuni.
- Laurisaar, R. (2009a). Maailm sai tänu festivalifilmidele kodusemaks. *Eesti Päevaleht*, 30. märts.
- Laurisaar, R. (2009b). ERM alustas raamatukaupluse laos. *Eesti Päevaleht*, 18. aprill.
- Leete, A. (2009). Soome-ugri auasi. *Sirp*, 23. jaanuar.
- Leht, M.-A. (2009a). Eesti Rahva Muuseumil on juubel. *Võrumaa Teataja*, 14. aprill.
- Leht, M.-A. (2009b). ERMi kogudest leiab üle 2000 võrumaa kihelkondadest pärit eseme. *Võrumaa Teataja*, 18. aprill.
- Leht, M.-A. (2009c). Julius Kuperjanov kogus vanavara. *Võrumaa Teataja*, 18. aprill.
- Leitmaa, D. (2009). ERM-i ehituse rahastamine venib. *Eesti Päevaleht*, 18. november.
- Lember, R. (2008). Aasta Abrukal on olnud teguderohke. *Oma Saar*, 20. detsember.
- Leppik, K. (2008a). Parts märgistaks kihelkondade piirid. *Postimees*, 21. november.

- Leppik, K. (2008b). Eesti laste joonistatud pildidel: kõige tähtsamad on perekond ja kodu. *Postimees*, 2. oktoober.
- Leppik, K. (2008c). Lapsed joonistasid Eestimaa-armastust. *Postimees*, 2. oktoober.
- Leppik, K. (2009). Muuseum sai kingiks argipäeva. *Postimees*, 16. aprill.
- Liivamandalad Eesti Rahva Muuseumis (2009). *Maaleht*, 26. jaanuar.
- Lintrop, J. (2009). Sant Simon. *Akadeemia*, aprill.
- Lustlik jaanilaupäev Raadi mõisapargis (2009). *Linnaleht*, 19. juuni.
- Maailmafilmi festivali töötuba (2009). *Maaleht*, 19. jaanuar.
- Maailmafilm 2009 (2009). *Goethe Instituudi kuukiri*, 12. märts.
- Maailmafilmil käis üle 6000 inimese (2009). *Tartu Postimees*, 31. märts.
- Madisson, S. (2009). Varsti on vastlad! *Täheke*, veebruar.
- Mauer, P. (2008). Miks ma nõustusin asuma ministeeriumist ERMi Esituse Sihtasutusse? *Värat*, november.
- Mauer, P. (2009). Uus hoone Raadil. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.
- Mikk, J. (2009). Eesti kultuuri kant. *Videvik*, 22. oktoober.
- Muuseum annab rahvarõivaste hooldamiseks nõu (2009). *Sakala*, 24. aprill.
- Muuseum näitab tulevast nägu (2009). *Postimees*, 4. detsember.
- Muuseum ootab sinu lugu (2009). *Värat*, 8. oktoober.
- Mäemat, J. (2008). Kunstikonkurss „Armastan Eestimaad!” *Õpetajate Leht*, 26. september.
- Mägi, R. (2009). Kallilt saadud rahvarõivad. *Vooremaa*, 7. juuli.
- Niglas, L. (2009). Maailmafilmi festival peibutab eksootilisusega. *Eesti Üliõpilasleht*, märts.
- Noorhani, P. (2009). Saja-aastane muuseum ja väliseesti kultuuripärand. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.
- Nõmmela, M. (2008). Auasi läbi aastakümnete ERMi soome-ugri uurimisreisid. *Värat*, november.
- Nõukaaegset nostalgiat Eesti Rahva Muuseumis (2009). *Linnaleht*, 4. veebruar.
- Ojakivi, M. (2008). ERM-i uus hoone loodetakse avada nelja aasta pärast. *Eesti Päevaleht*, 8. november.
- Ojala, A. (2008). Eesti Rahva Muuseum müüb 20 miljoni eest kinnisvara. *Eesti Päevaleht*, 15. detsember.

Olesk, P. (2009a). Eesti Rahva Muuseum 100 ja dr Oskar Kallas. *Meie Maa*, 14. aprill.

Olesk, P. (2009b). Kinnine avatud ühiskond. *Sakala*, 15. aprill.

Ollisaar, A. & V. Reemann (2009a). Anu Raud kodus vaibaks saja aasta lood. *Eesti Päevaleht*, 21. veebruar.

Ollisaar, A. & V. Reemann (2009b). Kogujate jäljed ERMi juubelivaibal. *Värat*, 23. märts.

PM-online küsitlus (2009). *Tartu Postimees*, 10. detsember.

Palamets, H. (2009a). ERM sõjapäevil 1944 Raadil. *Tartu Ekspress*, 26. märts.

Palamets, H. (2009b). Sada aastat Eesti Rahva Muuseumi rajamisest. *Tartu Ekspress*, 2. aprill.

Permikomi sügis (2009). *Peipsi Rannik*, juuli.

Permikomide-film jõudis DVD-le (2009). *Postimees*, 26. august.

Piiri, R. (2009). Küll muuseumis on ikka... toredaid kasukaid. *Käsitöö*, juuli.

Piltuudis (2008). *Värat*, november.

Postimuuseum läheb Eesti Rahva Muuseumi alla (2008). *Eesti Päevaleht*, 16. oktoober.

Postimuuseum läheb ERMile (2008). *Tartu Postimees*, 16. oktoober.

Pool tuhat argipäeva talletati muuseumikogudesse (2009). *Maaleht*, 1. oktoober.

Poom, R. (2009). Eesti Rahva Muuseumi rahastamine on küsitav. *Eesti Päevaleht*, 28. oktoober.

Puidet, R. (2009a). Jäljed lumel teisevad linnuparveks teaval. *Eesti Kirik*, 25. veebruar.

Puidet, R. (2009b). Kuidas vanavanemad moega kaasas käisid ehk igavesti noore muuseumi sada aastat. *Eesti Kirik*, 8. aprill

Puusemp, E. (2009). Hulk võib kergesti ühte aidata. *Värat*, 8. oktoober.

„Põhjantide rahvarõivaid 20. Sajandi viimasel veerandil” (2009). *Eesti Päevaleht*, 9. jaanuar.

„Päijänne sümfoonia” kutsub vaatama (2008). *Linnaleht*, 5. detsember.

Raamat: Rahvarõivaste ajaloost (2009). *Äripäev: Puhkepäev*, 29. mai.

Raba, K. (2009a). 15+5 ehk näituse avangard. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.

Raba, K. (2009b). Koguja Lennart Meri soomeugri rahvaste helimaailmas. *Värat*, 23. märts.

Raidsalu, T. (2009). Üks päev juubelikingituseks. *Sakala*, 14. aprill.

Rattus, K. (2008). Sõnatu teadmine ehk Mis kasu on rahvakultuurist tänapäeval. *Värat*, november.

Raudvere, R. (2009). Kihelkonnad jäävad ikkagi ajalukku. *Maaleht*, 23. aprill.

Ravibuda mandala viis Emajõe kaudu ravi iga inimeseni (2009). *Postimees*, 30. märts.

Reinvelt, R. (2008). Tekkeloo või säilimise poolest haruldased asjad. *Värat*, november.

Reinvelt, R. (2009). Jope, mida kandis meie inimene. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.

Riba, P. (2009). Maailmafilm on Tartus. *Eesti Ekspress: TV*, 20. märts.

Riik toetab ERMi ja Ahhaa ehitamisel (2009). *Tartu Postimees*, 6. märts.

Rosenthal, M. (2008). Kaasaega dokumenteeriv fotoprojekt „Eesti tüübid”. *Värat*, november.

Runnel, P. (2009a). Kultuuripärand digitaalses inforuumis. *Värat*, 23. märts.

Runnel, P. (2009b). Kultuuri uurimine Eesti Rahva Muuseumis. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.

Rändnäitus jõudis ERMi (2009). *Maaleht*, 29. jaanuar.

Saar, J. (2008). ERM näitas uue maja maketti. *Tartu Postimees*, 10. november.

Saar, J. (2009a). Mälestis ootab oma aega kuuris. *Tartu Postimees*, 5. veebruar.

Saar, J. (2009b). Ahhaa ja ERMi uus maja tulid sammu lähemale. *Tartu Postimees*, 13. veebruar.

Saar, J. (2009c). Kogujate vaipa sai porgandiseemne lõhn. *Tartu Postimees*, 25. veebruar.

Saar, J. (2009d). Juubelihoos ERM esitles juubelitrükiseid ja avas näituse. *Tartu Postimees*, 14. aprill.

Saar, J. (2009e). Vihmavesi voolas ERMi tekstiilihoidlasse. *Tartu Postimees*, 8. juuni.

Saar, J. (2009f). ERM loodab uue maja ehitamist alustada aasta pärast. *Tartu Postimees*, 5. detsember.

Saar, J. (2009g). Sümbolid põlesid uduses õhus. *Tartu Postimees*, 7. detsember.

Saar, J. (2009h). Suured ehitusplaanid sünnivad masust hoolimata. *Tartu Postimees*, 30. detsember.

Sajand seljataga (2009). *Sakala*, 14. aprill.

Sajandile mõeldes (2009). *Värat*, 23. märts.

Sarv, T. (2009a). Uhkus oma muuseumi üle jõuab rahvani. *Sakala*, 10. jaanuar.

Sarv, T. (2009b). Festival toob maailma koju kätte. *Sakala*, 21. märts.

Seto asi lätt edasi (2009). *Äripäev*, 2. oktoober.

- „Siga seebiks” ERMis (2009). *Maaleht*, 22. jaanuar.
- Sikk, R. (2009). Eesti Päevaleht algatas töötute lugude kogumise. *Eesti Päevaleht*, 27. jaanuar
- Siller, T. (2008). ERM-i programmid uuel kooliaastal. *Õpetajate Leht*, 19. september.
- Sommer-Kalda, S. (2009a). Näitus väärtustab Eesti oma tooteid. *Põhjarannik*, 19. veebruar.
- Sommer-Kalda, S. (2009b). Kihelkondade piirid saavad tähised. *Põhjarannik*, 9. september.
- Suurmägi, M. (2009). Muuseum lõpetas Tääksi uurimise. *Sakala*, 11. juuli.
- Sünnipäeva eelõhtu (2009). *Värat*, 23. märts.
- Tael, T. (2009a). ERM tähistab kihelkonnapiire. *Värat*, 23. märts.
- Tael, T. (2009b). Kirjasaatjate võistluse kokkuvõtted 2009. *Värat*, 8. oktoober.
- Tamm, J. (2008). Miks peaks Eestil olema rahva muuseum ja miks on vaja uut hoonet? *Värat*, november.
- Tammeorg, T. (2009). Kuidas ERMi töötajad puhkuse ajal Pääsukese järele teevad. *Tartu Ekspress*, 18. juuni.
- Tarand, K. (2009). Tagajärgede ettenägemisest. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.
- Tartus meenutatakse ajaloolisi hetki (2009). *Linnaleht*, 14. august.
- Tartus on kogu ilma film (2009). *Postimees*, 21. märts.
- Tatsi, T. (2009). Isutekitajad fotokogust. *Värat*, 8. oktoober.
- Tekstiilikunstnik üllatas riiki hindamatu kingitusega (2009). *Sakala*, 18. aprill.
- Tiibeti mungad tantsivad ja õpetavad (2009). *Sakala*, 18. märts.
- Tiibeti mungad Tartus ja Viljandis (2009). *Keskus*, märts.
- Toom, L. (2008a). Eesti Rahva Muuseumis. *Õpetajate Leht*, 3. oktoober.
- Toom, L. (2008b). Postimuuseum läks Eesti Rahva Muuseumi koosseisu. *Värat*, november.
- Toom, L. (2009a). Mida uut, Eesti Rahva Muuseum? *Õpetajate Leht*, 30. jaanuar.
- Toom, L. (2009b). Mitme näoga pliiatsid. *Täheke*, oktoober.
- Toom, L. (2009c). Vabatahtlikkus on kingitus. *Värat*, 8. oktoober.
- Toom, L. (2009d). Elektrooniline kogumine on muutunud populaarsemaks. *Värat*, 8. oktoober.
- Toom, L. (2009e). Muuseum veebis – veeb muuseumis. *Sirp eri: Muuseumiaasta*, 27. november.

Toom, L. & S. Madisson (2009). Meie head abilised. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.

Traditsiooniliste töövõtete tuba (2009). *Tarkade Klubi*, juuni.

Tuleb tõine ja tõsine muuseumiaasta (2008). *Värat*, november.

Tuubel, V. (2008). Erivajadustega lapsed Eesti Rahva Muuseumis. *Õpetajate Leht*, 7. november.

Tuubel, V. (2009). Muuseumilt õppijale. *Sirp eri: ERM 100*, 9. aprill.

Täna algab muusikapärandi talletaja juubeliaasta (2009). *Tartu Postimees*, 14. jaanuar.

Tööstus ja modernism seitsme riigi vaatenurgast (2009). *Tartu Ekspress*, 5. veebruar.

Tööstus ja modernism seitsme riigi vaatevinklist (2009). *Sakala*, 31. jaanuar.

„Uued väliseestlased” (2009). *Keele Infoleht*, 19. juuni.

Vahvad rahvuslikud ehted näitusel (2009). *Linnaleht*, 4. veebruar.

Vanad traditsioonid tänapäevases võtmes (2009). *Põhjarannik*, 28. jaanuar.

Veromann, M. (2009). Kihelkonnad taas kaardil. *Roheline Värav*, 8. mai.

Virtuaalne jõulunäitus (2008). *Linnaleht*, 12. detsember.

Võsoberg, V. (2009). Teadlased põletasid Karulas alet. *Lõuna Leht*, 13. august.

Välinäitus „Meie siin maal” Raadi mõisapargis (2009). *Terve Mõistuse Südikaat*, 15. mai.

Õunapuu, P. (2009a). Tee Eesti muuseumini. *Sirp*, 23. jaanuar.

Õunapuu, P. (2009b). Eesti Rahva Muuseum 100. *Värat*, 23. märts.

Õunapuu, P. (2009c). „Mis täna veel saada on, seda homme enam ei leidu!”: Vanavara kogumisest Eesti Rahva Muuseumi algaastail. *Akadeemia*, aprill.

Õunapuu, P. (2009d). Audru seelikumustrid levisid Läänemaalegi. *Pärnu Postimees*, 12. detsember.

Üks eriline aasta (2009). *Värat*, 8. oktoober.

Lisa 2. Kodeerimisjuhend

A Artikli tunnused

A1 Väljaanne – määratleb, millises väljaandest valimisse kuuluv artikkel avaldati.

A2 Ilmumise kuupäev

1. enne juubeli pidustusi: perioodil 16.09.2008 (ERMi juubelilogo ja kalendri esitus) – 31.03.2009
2. juubelipidustuste kuu, ERMi aastapäev 14. aprill: perioodil 01.04.2009 – 30.04.2009
3. pärast juubelipidustusi: perioodil 1.05.2009 – 31.12.2009

A3 Meediateksti žanr

1. Uudis
2. Intervjuu
3. Lugejakiri
4. Juhtkiri
5. Arvamuslugu
6. Reportaaž, fotoreportaaž
7. Artikkel / olemuslugu
8. Teade, uudisnupp
9. ERMi arhiivmaterjal
10. Muu

A4 Teksti autor

1. Ajakirjanik
2. Ühiskonnategelased, arvamusliidrid
3. Spetsialistid, eksperdid – etnoloogid, antropoloogid
4. ERMi töötaja
5. Tavakodanik
6. Toimetus
7. Muu

A5 Pealkiri (kirjutatud sõnadega)

A6 Teksti üldine teema (sõnadega)

B teksti sisulised tunnused

B1 Artikli temaatiline fookus peateemana

1. ERMiga seonduv peateema
 - 1a – ERMi üritusi nentiv, kirjeldav
 - 1b – ERMi näitusi nentiv, kirjeldav
 - 1c – ERMi teadustööd nentiv, kirjeldav
 - 1d – ERMi muuseumipedagoogika
 - 1e – ERMi ühiskondlikule positsioonile rõhuv
 - 1f – ERMi seisukohti kajastav
 - 1g – ERMi uus hoone

- 1h – ERMi struktuurüksustega seonduv
- 1i – ERMi trükised
- 1j – ERMi juubel
- 1k – muu ERMiga seonduv
- 2. Teema, mis ei ole otseselt seotud ERMiga, kuid milles mainitakse ERMi
 - 2a – riigirahastused
 - 2b – kultuurisündmused Tartus
 - 2c – isikud, kellel kokkupuuteid ERMiga (nt endised töötajad)
 - 2d – erinevad muuseumid ja muuseumimaastik üldisemalt
 - 2e – ERMi praegused töötajad
 - 2f – ehitusprojektid ja plaanid Tartus
 - 2g – soome-ugri rahvad
 - 2h – rahvakultuur (traditsioonid, rahvariided jmt)
 - 2i – Eesti regionaalsed identiteedid (nt kihnu, seto jne)
 - 2j – ehitus ja arhitektuur
 - 2k – etno-papud
 - 2l – Anu Raud
 - 2m – Eesti lipu aastapäev
 - 2n – muu
- 3. Muu

B2 artikli emotsionaalsus

- 1. On
- 2. Ei ole

B3 artikli sõnumi vorm

- 1. Tõika nentiv, faktipõhine
- 2. Hinnangut andev
- 3. Analüüsiv
- 4. Muu

B4 ERMi käsitlemine artiklites

- 1. ERM kui riigiasutus, mida rahastab riik ja institutsioon, mis on riiklikult juhitud
- 2. Rahvusliku identiteedi edasiviija ja säilitaja
 - 2a – rahvarõivad, rahvuslikud mustrid jms
 - 2b – rahvakalendritähtpäevad
 - 2c – traditsioonilised töövõtted
 - 2d – ajalooliste sündmuste või isikute mälestamine
 - 2e – rahvakultuurkogud, nende esitlemine
- 3. Juubilar, juubeliürituste korraldaja
 - 3a – ERM 100 üldiselt, ERMi loomisest
 - 3b – kihelkonnapiiride märgistamine
 - 3c – juubeliks valminud trükised, näitused, margid jmt
 - 3d – juubeliürituste programm
- 4. Teadusasutus, teadustöö, kogudega seonduv ja kogumine
- 5. Muuseumipedagoogika
- 6. ERMi töötaja, ERMi struktuur

7. Ürituste toimumiskoht
 - 7a – joonistusvõistlus
 - 7b – teiste üritused ERMis
 - 7c - muu
8. Uus hoone
9. Kaasaja kultuur ja ühiskond uurimisobjektiks
 - 9a – Maailmafilmi festival
 - 9b – kaasaja arhiveerimine kogumiskampaaniate või muul sarnasel moel
 - 9c – kaasaja või lähimineküü tutvustamine läbi näituste või muul sarnasel moel
 - 9d – kaasaeg uurimisobjektiks
 - 9e – välitööd
 - 9f – kaasaegsete tehnoloogiate kasutamine muuseumis
10. Soome-ugri / teised maad ja rahvad
11. Hoolivuse rõhutamine
12. Muu

C Illustratiivsete materjalide kasutamine

C1 Illustratiivse materjali asetus väljaandes

1. Artikli juures
2. Esikaanel
3. Artikli juures ja esikaanel
4. Puudub

C2 artiklit illustreeriv materjal kujutab

1. ERMi hoone(d), sh uue hoone eskiisid
2. ERMi üritus
3. ERMi näitusi
4. ERMi töötaja(d)
5. Foto ERMi kogudest
6. ERMi logo
7. Muu
8. Illustratsioon puudub
9. Trükis

D suhtumine ERMi

D1 hinnangute andmine ERMile

1. Puudub – teksti sisu polnud ERMist ja ERMi käsitleti liiga pinnapealselt, et hinnanguid välja lugeda
2. ERMi käsitletakse positiivses valguses
3. ERMi käsitletakse negatiivses valguses
4. Suhtumist ERMi ei väljendata
5. Nii positiivseid kui negatiivseid arvamusi

